

De arbeidsmarkt van Holland Rijnland

Bijlagenrapport

Een onderzoek in opdracht van het Samenwerkingsorgaan
Holland Rijnland

drs. P.M. de Klaver, drs. D.H. Grijpstra (Research voor Beleid)
drs. M. Folkeringa, drs. W. Verhoeven (EIM)

Projectnummer: B3280

Leiden, 2 augustus 2007

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Research voor Beleid. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Research voor Beleid. Research voor Beleid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Voorwoord

Dit bijlagenrapport bevat de bijlagen bij het hoofdrapport 'De arbeidsmarkt van Holland Rijnland' (Deel 1: 'Foto' van 2006/2007 en Deel 2: Vooruitblik op 2012). Het bijlagenrapport is als volgt opgebouwd:

- Hoofdstuk 1 bevat twee kaartjes. Het ene kaartje situeert de regio Holland Rijnland (COROP-gebied Agglomeratie Leiden en Bollenstreek) te midden van de omringende COROP-gebieden Agglomeratie Haarlem, Groot-Amsterdam, Agglomeratie 's-Gravenhage en Oost Zuid-Holland. Het andere kaartje geeft de verdeling van de regio Holland Rijnland in de twee subregio's (Leidse regio en Duin- en Bollenstreek) weer.
- Hoofdstuk 2 en 3 bevatten (kwantitatieve) informatie over respectievelijk vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt. Waar mogelijk en zinvol worden in deze hoofdstukken naast gegevens op het niveau van de regio Holland Rijnland en de beide subregio's (Leidse regio en Duin- en Bollenstreek) ook gegevens op gemeentelijk niveau gepresenteerd.
- In hoofdstuk 4 is een methodologische verantwoording opgenomen. Hier is allereerst een beschrijving te vinden van de bij de schatting van het aantal vacatures en werkzoekenden gehanteerde berekeningsmethode. Verder wordt nader ingegaan op het voor de prognoses van vraag en aanbod gebruikte rekenmodel en de gehanteerde prognosemethode. Ten slotte bevat dit hoofdstuk een beschrijving van een tweetal modellen die zijn gebruikt bij de meer kwalitatief getinte analyse van de arbeidsmarktproblematiek.
- Ten slotte bevat hoofdstuk 6 meer algemene (praktische) informatie. Daarbij gaat het om een overzicht van voor het arbeidsmarktbeleid relevante begrippen en definities, internetlinks en subsidieregelingen.

Inhoudsopgave

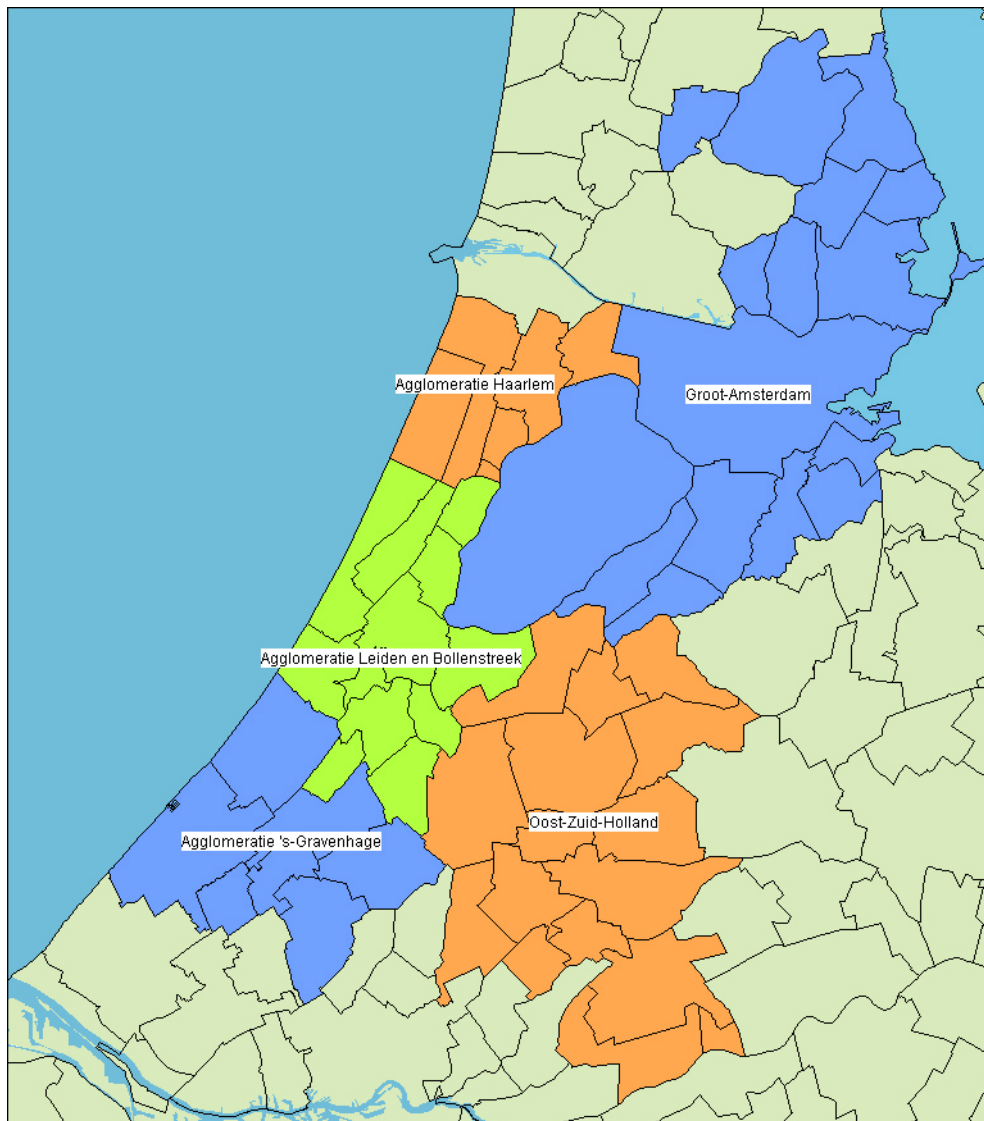
1	Subregionale indeling Holland Rijnland	7
2	Bijlagen 'Foto: Vraagzijde van de arbeidsmarkt'	9
2.1	Werkgelegenheid	10
3	Bijlagen 'Foto: Aanbodzijde van de arbeidsmarkt'	11
3.1	Bevolking	11
3.2	Werkzoekenden	12
3.3	Schoolverlaters	16
3.4	WW- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen	18
3.5	Bijstandsuitkeringen	20
3.6	Re-integratie door gemeenten	22
3.7	Gesubsidieerde arbeid	23
4	Methodologische verantwoording	27
4.1	Berekeningsmethode vacatures en werkzoekenden	27
4.2	Het PRISMA-model	30
4.3	Prognosemethodiek	32
4.4	Kwalitatieve analyse van de arbeidsmarktproblematiek	34
5	Algemene informatie	37
5.1	Begrippen en definities	37
5.2	Links	50
5.2.1	Algemene links	51
5.2.2	Links betreffende Holland Rijnland	54
5.2.3	Regionale (onderwijs- en) arbeidsmarktplatforms	55
5.2.4	Sectorale links	56
5.3	Subsidieregelingen	56

1 Subregionale indeling Holland Rijnland

Het territorium van Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland komt exact overeen met het COROP-gebied Agglomeratie Leiden en Bollenstreek. Figuur 1.1 laat de regio zien te midden van de omringende COROP-gebieden Agglomeratie Haarlem, Groot-Amsterdam, Agglomeratie 's-Gravenhage en Oost Zuid-Holland.

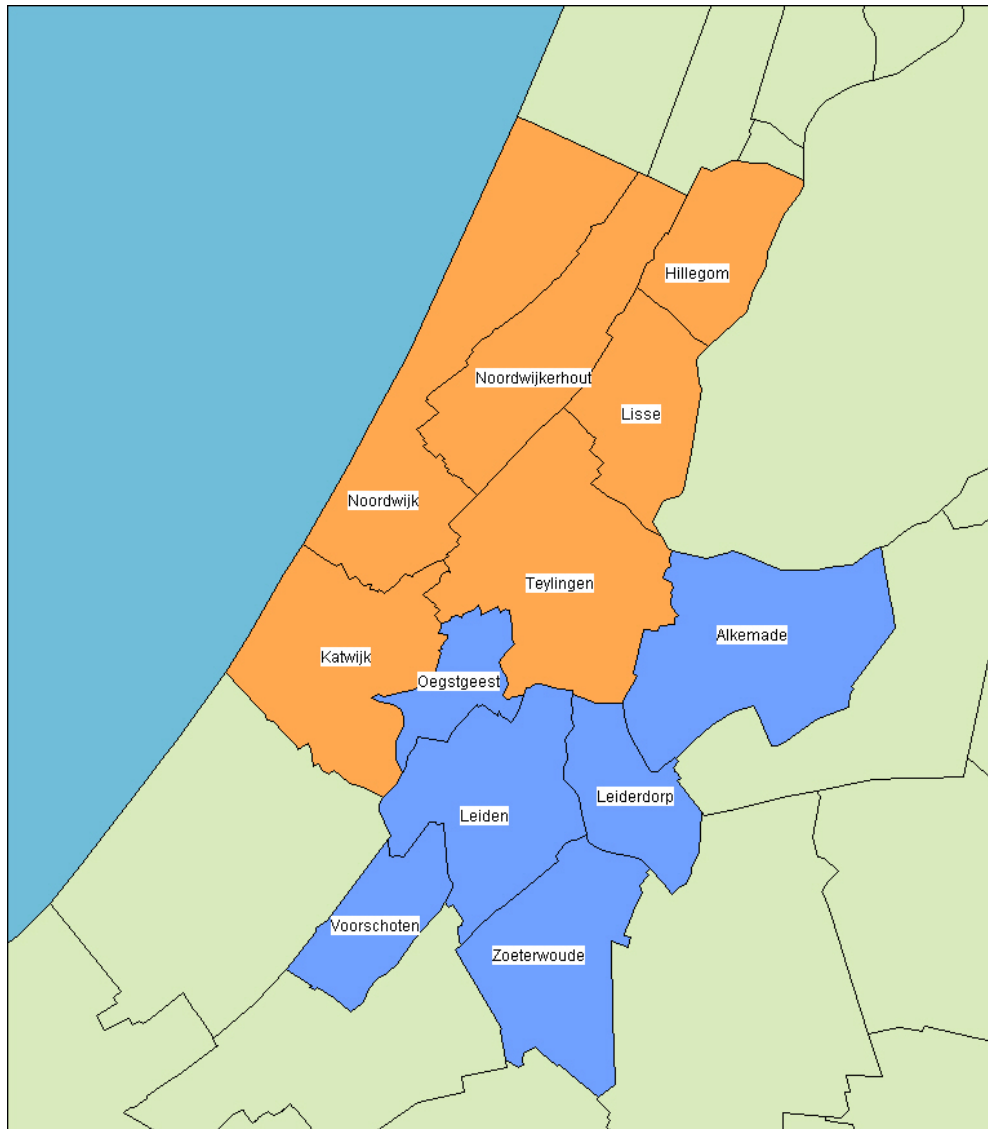
Figuur 1.1 Holland Rijnland (Agglomeratie Leiden en Bollenstreek) en omringende COROP-gebieden

Bron: Research voor Beleid

Vervolgens geeft figuur 1.2 de verdeling van de regio Holland Rijnland in de twee subregio's Leidse regio (blauw) en Duin- en Bollenstreek (oranje) weer.

Figuur 1.2 Subregionale indeling van Holland Rijnland

Bron: Research voor Beleid

De subregio Leidse regio bestaat uit de gemeenten Alkemade, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude. De subregio Duin- en Bollenstreek bevat de gemeenten Hillegom, Katwijk¹, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen² (tevens het werkgebied van CWI Duin- en Bollenstreek). De twee subregio's komen overeen met het werkgebied van CWI Leiden respectievelijk CWI Bollenstreek. Ook het Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) Zuid-Holland Noord hanteert - in het kader van de RMC-functie - deze subregionale indeling.

¹ Per 1 januari 2006 zijn de voormalige buurgemeenten Rijnsburg en Valkenburg samengevoegd met Katwijk.

² De gemeenten Teylingen is op 1 januari 2006 ontstaan door samenvoeging van de voormalige gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond.

2 Bijlagen 'Foto: Vraagzijde van de arbeidsmarkt'

In dit hoofdstuk staat de vraag naar arbeid centraal. Daarbij gaat het zowel om de zittende werknemers, de werkgelegenheid, als om de vacatures.

2.1 Werkgelegenheid

Tabel 2.1 Werkgelegenheid naar sector (x 1.000), Holland Rijnland, 2006

	Alkemade	Hillegom	Katwijk	Leiden	Leider- dorp	Lisse	Noord- wijk	Noordwij- kerhout	Oegst- geest	Teylingen	Voor- schoten	Zoeter- woude	Leidse regio	Duin- en bollen- streek	Holland Rijnland
Landbouw, bosbouw en visserij	1,3	1,1	1,4	0,1	0,1	0,6	0,2	0,9	0,1	0,8	0,1	0,1	1,7	5,1	6,9
Industrie (incl. delfstoffenwinning en openbare voorzieningsbedrijven)	0,5	0,6	2,9	6,1	0,6	0,6	0,3	0,6	0,1	2,8	0,3	2,1	9,7	7,9	17,6
Bouwnijverheid	0,7	0,5	1,5	2,4	0,7	0,5	0,5	0,3	0,1	0,8	0,3	0,7	4,9	4,1	9,0
Groothandel en handelsbemiddeling	0,5	0,8	3,3	1,8	0,4	1,6	0,3	0,7	0,3	2,0	0,6	1,5	5,1	8,7	13,8
Detailhandel (incl. autobedrijven)	0,6	1,3	3,1	5,9	1,5	1,9	1,4	0,6	0,8	1,5	1,0	0,6	10,4	9,9	20,4
Horeca	0,2	0,3	0,7	2,7	0,3	0,4	2,0	0,5	0,3	0,3	0,4	0,1	4,0	4,2	8,2
Vervoer, opslag en communicatie	0,4	0,6	0,6	1,5	0,2	0,3	0,7	0,2	0,1	0,5	0,2	0,4	2,9	2,9	5,8
Financiële en zakelijke dienstverlening	0,9	0,7	3,5	11,4	1,0	1,5	2,0	1,1	0,9	1,3	0,7	1,4	16,2	10,1	26,3
Overheid	0,2	0,2	1,2	4,4	0,8	0,3	1,3	0,1	0,1	0,2	0,4	0,2	6,0	3,1	9,0
Onderwijs	0,2	0,2	0,8	8,0	1,4	0,6	0,6	0,2	0,6	1,0	0,3	0,1	10,5	3,3	13,8
Gezondheids- en welzijnszorg	0,2	0,8	3,1	17,5	3,1	0,6	2,8	1,3	2,5	2,2	0,7	0,8	24,7	10,8	35,5
Cultuur, recreatie en ov. dienstverl.	0,2	0,2	0,5	3,3	0,4	0,3	0,5	0,3	0,7	0,4	0,5	0,1	5,2	2,2	7,3
Totaal werkgelegenheid	5,6	7,1	22,8	65,2	10,4	9,2	12,5	6,8	6,6	13,9	5,5	8,1	101,2	72,3	173,6

Bron: CBS/LISA; bewerking EIM

Tabel 2.2 Groei van de werkgelegenheid 2004-2006 (%) naar sector, Holland Rijnland*

	Alkemade	Hillegom	Katwijk	Leiden	Leider- dorp	Lisse	Noord- wijk	Noordwij- kerhout	Oegst- geest	Teylingen	Voor- schoten	Zoeter- woude	Leidse regio	Duin- en bollen- streek	Holland Rijnland
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,4	21,1	3,0	24,5	-25,3	3,9	-17,0	-0,4	-0,4	-8,3	-0,4	-0,4	-0,4	2,5	-0,4
Industrie (incl. delfstoffenwinning en openbare voorzieningsbedrijven)	2,6	-15,2	-14,0	-1,0	17,6	-18,6	4,7	9,5	17,1	9,0	0,4	-4,4	-0,4	-5,3	-2,5
Bouwnijverheid	14,2	-7,0	-5,5	-2,4	-7,2	-8,9	-2,4	-5,7	22,0	1,6	-11,3	30,1	2,2	-4,4	-1,1
Groothandel en handelsbemiddeling	-14,4	-2,5	-2,1	-1,1	-12,9	21,3	2,7	-6,2	-14,9	-6,1	56,5	2,6	0,8	0,2	0,5
Detailhandel (incl. autobedrijven)	-3,8	-4,5	-4,2	-0,9	-15,2	-0,8	1,4	9,2	-11,4	4,3	0,3	4,0	-3,8	-0,8	-2,8
Horeca	-3,7	-3,7	-8,8	0,0	8,8	-6,7	-0,8	-10,9	15,9	10,0	-16,4	44,4	0,9	-3,7	-2,7
Vervoer, opslag en communicatie	1,2	-4,7	-21,6	-4,1	-17,8	-14,7	-8,7	-28,3	-1,4	13,8	-26,0	97,2	0,9	-10,3	-4,8
Financiële en zakelijke dienstverlening	0,2	-9,4	2,0	10,4	-15,5	-24,1	10,9	31,3	-5,0	3,9	-21,5	0,9	4,4	0,2	2,5
Overheid	-6,0	-20,8	-6,9	-11,2	-13,6	-11,5	-3,1	1,8	-16,4	27,3	-6,9	1,5	-4,0	-5,2	-5,9
Onderwijs	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	-4,8	3,3	3,3	3,3	-2,1	3,1	-0,9
Gezondheids- en welzijnszorg	-29,4	3,9	6,0	11,2	3,1	13,7	-2,1	16,8	17,3	8,2	7,3	6,7	10,1	5,5	8,5
Cultuur, recreatie en ov. dienstverl.	0,4	-15,5	5,4	-2,4	-8,7	18,1	26,4	5,4	7,8	-42,6	5,7	0,4	-0,7	-7,5	0,4
Totaal werkgelegenheid	-1,6	-2,7	-3,2	3,5	-4,9	-3,9	0,8	5,6	3,8	1,1	-1,6	5,5	2,2	-1,0	0,7

*Bij de interpretatie van de mutaties op gemeentelijk en subregionaal niveau is voorzichtigheid geboden. De werkgelegenheidsomvang betreft vaak zeer kleine aantallen uit opgehoogde steekproeven, waarbij het CBS en LISA afronden op tientallen. Dit kan op gemeenteniveau en subregionaal niveau leiden tot grote mutaties met grote onzekerheden. Op het niveau van Holland Rijnland als geheel gaat het om grotere aantallen met minder onzekerheden. Te zien is dat de mutaties op dat niveau veel kleiner zijn.

Bron: CBS/LISA; bewerking EIM

3 Bijlagen 'Foto: Aanbodzijde van de arbeidsmarkt'

Dit hoofdstuk bevat bijlagen betreffende de aanbodzijde van de regionale arbeidsmarkt. Achtereenvolgens komen aan de orde: bevolking, werkzoekenden, uitkeringsgerechtigden¹, schoolverlaters, re-integratie door gemeenten en gesubsidieerde arbeid.²

3.1 Bevolking

Tabel 3.1 Ontwikkeling van de bevolking van Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland in de periode 1 november 2005 – 1 november 2006

(Sub)regio	Aantal inwoners		
	Eind oktober 2005	Eind oktober 2006	% Mutatie
Alkemade	14.528	14.551	0,2
Hillegom	20.338	20.333	0,0
Katwijk*	60.915	60.895	0,0
Leiden	118.210	117.634	-0,5
Leiderdorp	26.003	26.062	0,2
Lisse	21.841	21.864	0,1
Noordwijk	24.605	24.807	0,8
Noordwijkerhout	15.145	15.163	0,1
Oegstgeest	21.894	22.143	1,1
Teylingen**	34.678	34.985	0,9
Voorschoten	22.851	22.801	-0,2
Zoeterwoude	8.496	8.413	-1,0
<i>Leidse regio</i>	211.982	211.604	-0,2
<i>Duin- en Bollenstreek</i>	177.522	178.047	0,3
Holland Rijnland	389.504	389.651	0,0
Aggl Haarlem	216.831	216.707	-0,1
Groot-Amsterdam	1.208.212	1.213.613	0,4
Aggl 's-Gravenhage	778.844	783.321	0,6
Oost Zuid-Holland	322.123	321.380	-0,2
Nederland	16.330.818	16.353.720	0,1

* Katwijk 2005 = Katwijk plus de toenmalige gemeenten Rijnsburg en Valkenburg; ** Teylingen 2005 = som van de toenmalige gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond.

Bron: CBS Statline; bewerking Research voor Beleid

¹ Tussen werkzoekenden en uitkeringsgerechtigden bestaat geen één-op-één relatie. Zo werkt een deel van de werkzoekenden en heeft geen uitkering en is een deel van de uitkeringsgerechtigden niet op zoek naar werk.

² De nadruk bij gesubsidieerde arbeid komt steeds meer te liggen op doorstroom naar regulier werk. Gesubsidieerd werkenden vormen dan ook – meer dan in het verleden - potentieel aanbod voor de reguliere arbeidsmarkt.

3.2 Werkzoekenden

Het CWI presenteert elke maand een tot op gemeentelijk niveau uitgesplitst overzicht van het aantal ingeschreven niet-werkende en werkende werkzoekenden. Deze cijfers geven echter geen volledig (betrouwbaar) beeld van de groep werkzoekenden. Een deel van de bij het CWI ingeschreven niet-werkende werkzoekenden blijkt reeds werk te hebben. Een nog grotere groep ingeschrevenen heeft geen werk, maar is ook helemaal niet op zoek naar werk. Andersom heeft van de groep ingeschreven werkende werkzoekenden een deel naar eigen zeggen geen werk (meer). Verder is er naast de ingeschrevenen ook nog een groot aantal niet-ingeschreven werkende werkzoekenden en een stille reserve. Daarom hebben wij aanvullende berekeningen uitgevoerd op de CWI-cijfers. Gebruik is daarbij gemaakt van het onderzoek 'Hoe Zoeken Werkzoekenden?' (HZW). De HZW-gegevens hebben we gekoppeld aan de CWI-gegevens. Op basis hiervan is berekend hoeveel werkloze en werkende personen daadwerkelijk op zoek zijn naar werk.¹

Tabel 3.2 Ontwikkeling van aantal niet-werkende werkzoekenden (x 1.000), Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland, 31 jan 2006 - 31 december 2006

(Sub)regio	31 januari 2006	31 december 2006	% Mutatie
Alkemade	0,1	0,1	-26
Hillegom	0,4	0,3	-15
Katwijk	0,8	0,7	-15
Leiden	3,7	3,4	-8
Leiderdorp	0,5	0,4	-11
Lisse	0,4	0,3	-22
Noordwijk	0,4	0,4	-5
Noordwijkerhout	0,2	0,1	-25
Oegstgeest	0,3	0,3	-11
Teylingen	0,5	0,5	-17
Voorschoten	0,4	0,3	-16
Zoeterwoude	0,1	0,0	-32
<i>Leidse regio</i>	<i>5,0</i>	<i>4,6</i>	<i>-8</i>
<i>Duin- en Bollenstreek</i>	<i>2,7</i>	<i>2,3</i>	<i>-15</i>
Holland Rijnland	7,8	6,8	-13
Aggl Haarlem	6,0	4,9	-18
Groot Amsterdam	51,0	43,0	-16
Aggl 's-Gravenhage	8,8	7,0	-20
Oost Zuid-Holland	6,6	5,6	-15
Nederland	458,2	401,0	-12

Bron: CWI, HZW; bewerking EIM

¹ Voor een uitgebreidere uiteenzetting over deze berekeningsmethode zij verwezen naar de methodologische verantwoording in hoofdstuk 4 van dit bijlagenrapport.

Tabel 3.3 Verdeling niet-werkende werkzoekenden naar opleidingsniveau (%), Holland Rijnland, omringenderegio's en Nederland, 31 december 2006

(Sub)regio	Lager onderwijs/ VBO/MAVO	MBO/HAVO/ VWO	HBO	WO	Totaal
Alkemade	50	50	*	*	100
Hillegom	30	44	19	7	100
Katwijk	38	42	16	4	100
Leiden	32	31	19	18	100
Leiderdorp	26	37	24	13	100
Lisse	28	47	21	4	100
Noordwijk	28	40	23	9	100
Noordwijkerhout	36	49	15	*	100
Oegstgeest	13	34	32	21	100
Teylingen	22	37	30	11	100
Voorschoten	23	37	26	13	100
Zoeterwoude	13	87	*	*	100
<i>Leidse regio</i>	<i>29</i>	<i>33</i>	<i>20</i>	<i>17</i>	<i>100</i>
<i>Duin- en bollenstreek</i>	<i>30</i>	<i>42</i>	<i>21</i>	<i>7</i>	<i>100</i>
Holland Rijnland	30	36	21	13	100
Aggl Haarlem	27	37	25	11	100
Groot Amsterdam	31	32	24	13	100
Aggl 's-Gravenhage	28	41	22	9	100
Oost Zuid-Holland	35	40	20	5	100
Nederland	36	45	14	5	100

* Te weinig waarnemingen per cel.

Bron: CWI, HZW; bewerking EIM

Tabel 3.4 Verdeling niet-werkende werkzoekenden naar leeftijd (%), Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland, 31 dec 2006

(Sub)regio	jonger dan 25 jaar	25 tot en met 40 jaar	ouder dan 40 jaar	Totaal
Alkemade	*	19	81	100
Hillegom	8	23	70	100
Katwijk	11	29	60	100
Leiden	12	30	58	100
Leiderdorp	10	23	67	100
Lisse	5	21	74	100
Noordwijk	8	25	67	100
Noordwijkerhout	*	21	79	100
Oegstgeest	9	21	70	100
Teylingen	6	23	71	100
Voorschoten	8	20	72	100
Zoeterwoude	*	22	78	100
<i>Leidse regio</i>	<i>11</i>	<i>27</i>	<i>62</i>	<i>100</i>
<i>Duin- en bollenstreek</i>	<i>7</i>	<i>25</i>	<i>68</i>	<i>100</i>
Holland Rijnland	10	27	64	100
Aggl Haarlem	7	28	65	100
Groot Amsterdam	10	28	62	100
Aggl 's-Gravenhage	9	27	63	100
Oost Zuid-Holland	9	25	67	100
Nederland	10	28	62	100

* Te weinig waarnemingen per cel.

Bron: CWI, HZW; bewerking EIM

Tabel 3.5 Ontwikkeling van aantal werkende werkzoekenden (x 1.000), Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland, 31 januari 2006 - 31 december 2006

(Sub)regio	31 januari 2006	31 december 2006	% Mutatie
Alkemade	0,0	0,0	124
Hillegom	0,1	0,1	2
Katwijk	0,3	0,3	-5
Leiden	1,0	1,7	63
Leiderdorp	0,2	0,2	12
Lisse	0,1	0,2	73
Noordwijk	0,1	0,1	6
Noordwijkerhout	0,1	0,0	-57
Oegstgeest	0,1	0,1	0
Teylingen	0,2	0,2	-11
Voorschoten	0,1	0,1	20
Zoeterwoude	0,1	0,0	-84
<i>Leidse regio</i>	<i>1,5</i>	<i>2,1</i>	<i>40</i>
<i>Duin- en bollenstreek</i>	<i>0,9</i>	<i>0,9</i>	<i>0</i>
Holland Rijnland	2,4	3,1	29
Aggl Haarlem	2,4	2,8	17
Groot Amsterdam	16,1	20,9	30
Aggl 's-Gravenhage	1,9	4,0	111
Oost Zuid-Holland	2,4	2,8	17
Nederland	195,2	218,7	12

Bron: CWI, HZW; bewerking EIM

Tabel 3.6 Verdeling werkende werkzoekenden naar opleidingsniveau (%), Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland, 31 december 2006

(Sub)regio	Lager onderwijs/ VBO/MAVO	MBO/HAVO/ VWO	HBO	WO	Totaal
Alkemade	52	48	*	*	100
Hillegom	21	43	27	9	100
Katwijk	33	36	32	*	100
Leiden	26	23	24	28	100
Leiderdorp	20	27	28	25	100
Lisse	12	34	35	19	100
Noordwijk	17	36	37	10	100
Noordwijkerhout	38	31	31	*	100
Oegstgeest	16	17	29	37	100
Teylingen	16	36	21	28	100
Voorschoten	18	21	42	19	100
Zoeterwoude	*	100	*	*	100
<i>Leidse regio</i>	25	23	25	27	100
<i>Duin- en bollenstreek</i>	22	36	30	12	100
Holland Rijnland	24	27	27	22	100
Aggl Haarlem	22	33	31	14	100
Groot Amsterdam	25	27	32	16	100
Aggl 's-Gravenhage	24	38	26	12	100
Oost Zuid-Holland	29	32	32	7	100
Nederland	30	40	22	8	100

* Te weinig waarnemingen per cel.

Bron: CWI, HZW; bewerking EIM

Tabel 3.7 Verdeling werkende werkzoekenden naar leeftijd (%), Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland, 31 december 2006

(Sub)regio	jonger dan 25 jaar	25 tot en met 40 jaar	ouder dan 40 jaar	Totaal
Alkemade	*	30	70	100
Hillegom	18	24	57	100
Katwijk	16	35	49	100
Leiden	11	42	47	100
Leiderdorp	5	32	63	100
Lisse	5	43	52	100
Noordwijk	0	23	77	100
Noordwijkerhout	*	52	48	100
Oegstgeest	0	45	55	100
Teylingen	11	22	67	100
Voorschoten	0	27	73	100
Zoeterwoude	*	30	70	100
<i>Leidse regio</i>	9	40	51	100
<i>Duin- en bollenstreek</i>	11	33	56	100
Holland Rijnland	9	38	53	100
Aggl Haarlem	11	40	49	100
Groot Amsterdam	18	56	26	100
Aggl 's-Gravenhage	11	37	52	100
Oost Zuid-Holland	10	34	56	100
Nederland	12	37	52	100

* Te weinig waarnemingen per cel.

Bron: CWI, HZW; bewerking EIM

3.3 Schoolverlaters

Leerlingen-/studentenaantallen

Tabel 3.8 Aantal onderwijsvolgende studenten* naar opleiding, Hogeschool Leiden, 2001-2005

Opleiding	2001	2002	2003	2004	2005
Leraar Basisonderwijs (voltijd)	935	980	1006	1136	1108
Leraar Basisonderwijs (deeltijd)	318	355	409	430	361
Leraar 2 ^e graad Verpleegkunde (deeltijd)	93	96	79	71	24
Advanced Nursing Practice				11	30
Opleiding tot Leraar Allochtone Levende Talen (deeltijd)	18	31	11	3	
Leraar 2 ^e graad Gezondheidszorg en Welzijn					38
Personeel en Arbeid (voltijd)	136	151	155	146	143
Personeel en Arbeid (deeltijd)	54	63	56	50	45
Sociaal Juridische Dienstverlening (voltijd)	228	219	191	144	129
Sociaal Juridische Dienstverlening (deeltijd)	38	51	48	31	29
HBO-Rechten (voltijd)			74	174	280
HBO-Rechten (deeltijd)					12
Commerciële Economie (voltijd)	40	77	155	201	247
Communicatie (voltijd)		85	159	197	240
Kader in de Gezondheidszorg (deeltijd)	65	58	47	49	25
Management in de Zorg					17
Biologie en Medisch Laboratoriumonderzoek (voltijd)	249	250	271	312	358
Chemie (voltijd)	171	172	169	185	188
Informatica (voltijd)	63	117	167	220	242
Bio-informatica (voltijd)			23	45	59
Verpleegkunde (voltijd)	198	215	247	282	330
Verpleegkunde (deeltijd)	130	116	91	89	109
Verpleegkunde (duaal)	183	166	203	216	203
Fysiotherapie (voltijd)	378	409	435	420	416
Kunstzinnige Therapie (voltijd)	190	184	180	189	218
Kunstzinnige Therapie (deeltijd)	65	82	87	102	113
Culturele en Maatschappelijke Vorming (voltijd)	72	75	96	98	97
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (voltijd)	143	154	143	159	166
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening (deeltijd)	2	25	34	27	32
Sociaal Pedagogische Hulpverlening (voltijd)	281	291	309	319	344
Sociaal Pedagogische Hulpverlening (deeltijd)	74	76	75	83	95
Totaal	4124	4498	4920	5389	5698
Jaarlijkse groei (in %)	7,40	9,07	9,38	9,50	5,73

*Bekostigde en onbekostigde studenten, incl. studenten Communicatie en Commerciële Economie

Bron: Hogeschool Leiden (2006). *Jaarverslag 2005*.

Tabel 3.9 Ingeschrevenen per faculteit, Universiteit Leiden, 2001/2002-2005/2006

Faculteit	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Archeologie	282	319	357	380	440
Godgeleerdheid	111	128	122	142	150
Kunsten					7
Letteren	2992	3126	3333	3450	3569
LUMC / Geneeskunde	1677	1800	1941	2096	2196
Rechtsgeleerdheid	3861	4003	4157	4313	4286
Sociale wetenschappen	3976	4387	4921	5000	5025
Wijsbegeerte	114	134	142	141	159
Wiskunde en Natuurwetenschappen	1220	1298	1407	1484	1514
Lerarenopleiding	155	157	234	245	222
Universiteit	14388	15352	16614	17251	17568

Bron: www.cijfers.leidenuniv.nl**Geslaagden/afgestudeerden****Tabel 3.10** Doctoraaldiploma's per faculteit, Universiteit Leiden, 1999/2000 – 2003/2004

	1999/2000	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004
Archeologie	29	25	20	42	41
Godgeleerdheid	14	12	19	8	8
Letteren	354	354	395	369	348
LUMC/Geneeskunde	194	249	214	251	221
Rechtsgeleerdheid	599	587	506	527	493
Sociale Wetenschappen	486	443	468	474	535
Wijsbegeerte	8	9	8	9	2
Wiskunde en Natuurwetenschappen	188	166	177	195	130
Universiteit	1872	1845	1807	1875	1778

Bron: www.cijfers.leidenuniv.nl**Tabel 3.11** Masterdiploma's per faculteit, Universiteit Leiden, 2002/2003 -2004/2005

	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Archeologie		9	9
Godgeleerdheid			
Letteren			33
LUMC / Geneeskunde		8	39
Rechtsgeleerdheid			5
Sociale wetenschappen		14	44
Wijsbegeerte		1	1
Wiskunde en Natuurwetenschappen	3	19	93
Universiteit	3	51	224

Bron: www.cijfers.leidenuniv.nl

3.4 WW- en arbeidsongeschiktheidsuitkeringen

Tabel 3.12 Ontwikkeling van het aantal lopende WW-uitkeringen in Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland in de periode einde 3^e kwartaal 2005 – einde 3^e kwartaal 2006

(Sub)regio	Eind 3e kw 2005	Eind 3e kw 2006	% Mutatie
Alkemade	130	110	-15
Hillegom	320	270	-16
Katwijk*	500	490	-2
Leiden	1.800	1.430	-21
Leiderdorp	340	300	-12
Lisse	290	250	-14
Noordwijk	270	250	-7
Noordwijkerhout	180	130	-28
Oegstgeest	250	210	-16
Teylingen**	390	200	-49
Voorschoten	300	250	-17
Zoeterwoude	70	60	-14
<i>Leidse regio</i>	<i>2.890</i>	<i>2.360</i>	<i>-18</i>
<i>Duin- en Bollenstreek</i>	<i>1.950</i>	<i>1.590</i>	<i>-18</i>
Holland Rijnland	4.840	3.950	-18
Aggl Haarlem	3.470	2.990	-14
Groot-Amsterdam	24.370	19.890	-18
Aggl 's-Gravenhage	12.550	10.490	-16
Oost Zuid-Holland	4.250	3.640	-14
Nederland	308.610	259.590	-16

* Katwijk 2005 = Katwijk plus de toenmalige gemeenten Rijnsburg en Valkenburg; ** Teylingen 2005 = som van de toenmalige gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond.

Bron: CBS Statline; bewerking Research voor Beleid

Tabel 3.13 Ontwikkeling van het aantal lopende AO-uitkeringen (WAO/ WIA/ WAZ/ WA-JONG) in Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland in de periode einde 3^e kwartaal 2005 – einde 3^e kwartaal 2006

(Sub)regio	Eind 3e kw 2005	Eind 3e kw 2006	% Mutatie
Alkemade	490	440	-10
Hillegom	1.060	990	-7
Katwijk*	2.360	1.530	-35
Leiden	5.490	4.990	-9
Leiderdorp	1.130	1.030	-9
Lisse	900	840	-7
Noordwijk	1.630	1.470	-10
Noordwijkerhout	910	820	-10
Oegstgeest	780	730	-6
Teylingen**	1.220	***nihil	ntb
Voorschoten	760	710	-7
Zoeterwoude	540	530	-2
<i>Leidse regio</i>	9.190	8.430	-8
<i>Duin- en Bollenstreek</i>	8.080	***nb	ntb
Holland Rijnland	17.270	15.680	-9
Aggl Haarlem	14.120	12.960	-9
Groot-Amsterdam	70.450	64.690	-8
Aggl 's-Gravenhage	38.370	35.160	-8
Oost Zuid-Holland	13.480	12.520	-8
Nederland	917.910	854.930	-7

* Katwijk 2005 = Katwijk plus de toenmalige gemeenten Rijnsburg en Valkenburg; ** Teylingen 2005 = som van de toenmalige gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond.

*** CBS Statline geeft bij de gemeente Teylingen voor eind 3^e kw 2006 'nihil' aan. Dat kan niet kloppen. Door het ontbreken van een juiste waarde voor deze gemeente is geen subtotaal voor de Duin- en Bollenstreek te geven. Voor Holland Rijnland als geheel (COROP-gebied Agglomeratie Leiden en Bollenstreek) geeft CBS wel een accuraat cijfer.

Bron: CBS Statline; bewerking Research voor Beleid

3.5 Bijstandsuitkeringen

De tabellen 3.14 en 3.15 zijn gebaseerd op CBS-cijfers, de daarna volgende tabel 3.16 op door gemeenten ten behoeve van het onderzoek aangeleverde gegevens.

Tabel 3.14 Ontwikkeling van het aantal WWB/IOAW/IOAZ-uitkeringen in Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland in de periode oktober 2005 – oktober 2006

(Sub)regio	IOAW/IOA			IOAW/IOA			% Mutatie
	WWB	Z	Totaal	WWB	Z	Totaal	
	okt 2005	okt 2005	okt 2005	okt 2006***	okt 2006***	okt 2006***	
Alkemade	70	10	80	60	10	70	-13
Hillegom	150	10	160	140	10	150	-6
Katwijk*	450	30	480	410	20	430	-10
Leiden	3010	60	3.070	2970	40	3.010	-2
Leiderdorp	270	10	280	260	10	270	-4
Lisse	110	10	120	120	10	130	8
Noordwijk	200	20	220	180	10	190	-14
Noordwijkerhout	80	0	80	70	0	70	-13
Oegstgeest	140	10	150	140	0	140	-7
Teylingen**	150	10	160	140	10	150	-6
Voorschoten	230	10	240	220	10	230	-4
Zoeterwoude	30	10	40	30	0	30	-25
<i>Leidse regio</i>	<i>3.750</i>	<i>110</i>	<i>3.860</i>	<i>3.680</i>	<i>70</i>	<i>3.750</i>	<i>-2,8</i>
<i>Duin- en Bollenstreek</i>	<i>1.140</i>	<i>80</i>	<i>1.220</i>	<i>1.060</i>	<i>60</i>	<i>1.120</i>	<i>-8,2</i>
Holland Rijnland	4.890	190	5.080	4.740	130	4.870	-4,1
Aggl Haarlem	4.180	140	4.320	3.750	nb	nb	nb
Groot-Amsterdam	45.120	760	45.880	43.040	nb	nb	nb
Aggl 's-Gravenhage	27.520	630	28.150	26.630	nb	nb	nb
Oost Zuid-Holland	3.890	200	4.090	3.580	nb	nb	nb
Nederland	356.230	13.550	369.780	334.670	8.780	343.450	-7,1

* Katwijk 2005 = Katwijk plus de toenmalige gemeenten Rijnsburg en Valkenburg;

** Teylingen 2005 = som van de toenmalige gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond.

*** Voorlopige cijfers

Bron: CBS Statline; bewerking Research voor Beleid

Tabel 3.15 Aantal WWB-uitkeringen per 1.000 inwoners in Holland Rijnland, omringende regio's en Nederland, peilmaand oktober 2006

(Sub)regio	Totaal aantal WWB-uitkeringen	Bevolking oktober 2006	Aantal WWB-uitkeringen per 1000 inwoners
Alkemade	60	14.551	4
Hillegom	140	20.333	7
Katwijk	410	60.895	7
Leiden	2970	117.634	25
Leiderdorp	260	26.062	10
Lisse	120	21.864	5
Noordwijk	180	24.807	7
Noordwijkerhout	70	15.163	5
Oegstgeest	140	22.143	6
Teylingen	140	34.985	4
Voorschoten	220	22.801	10
Zoeterwoude	30	8.413	4
<i>Leidse regio</i>	<i>3.680</i>	<i>211.604</i>	<i>17</i>
<i>Duin- en Bollenstreek</i>	<i>1.060</i>	<i>178.047</i>	<i>6</i>
Holland Rijnland	4.740	389.651	12
Aggl Haarlem	3.750	216.707	17
Groot-Amsterdam	43.040	1.213.613	35
Aggl 's-Gravenhage	26.630	783.321	34
Oost Zuid-Holland	3.580	321.380	11
Nederland	334.670	16.353.720	20

Bron: CBS Statline; bewerking Research voor Beleid

Tabel 3.16 Bijstandsuitkeringen (WWB/ IOAW/ IOAZ/ WIK) in gemeenten in Noord-Holland Noord, op 1 januari 2006 en 1 januari 2007 (nb = niet bekend; ntb = niet te berekenen)

(Sub)regio	1 januari 2006	1 januari 2007	% Mutatie
Alkemade	75	67	-11
ISD DBS*	545	526	-3
Katwijk	477	509	7
Leiden**	2.980	2.873	-4
Leiderdorp	288	270	-6
Noordwijk	238	222	-7
Oegstgeest	152	162	7
Voorschoten	238	226	-5
Zoeterwoude	34	30	-12
Holland Rijnland	5.027	4.885	-3

* Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin- en Bollenstreek (gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout, Lisse en Teylingen)

** Exclusief WWB-ers ouder dan 65 jaar

Bron: Gemeentelijke informatie, bewerking Research voor Beleid

3.6 Re-integratie door gemeenten

De Statistiek Re-integratie door Gemeenten (SRG)¹ bevat informatie over de personen voor wie de gemeenten de re-integratie dienen te verzorgen en waarvoor een traject loopt. De re-integratiedoelgroep van de gemeenten betreft:

- In de gemeente woonachtige personen met een uitkering krachtens de WWB, BBZ, IOAW/IOAZ of WWIK en waarvoor geldt dat zij met het oog op re-integratie een aanbod krijgen of al gestart zijn met een traject.
- In de gemeente woonachtige personen zonder uitkering of met een ANW-uitkering, ingeschreven als werkzoekende, die kenbaar hebben gemaakt voor re-integratie in aanmerking te willen komen en die vervolgens een aanbod krijgen.
- Personen die door middel van een loonkostensubsidie naar werk zijn uitgestroomd of uitstromen en daardoor niet meer uitkeringsafhankelijk zijn of waarbij de uitkering kan worden verminderd door de inkomsten uit die gesubsidieerde arbeidsplaats.
- Ten slotte kan het gaan om personen die weliswaar behoren tot de re-integratiedoelgroep van het UWV, maar voor wie afspraken zijn gemaakt met de gemeente over de re-integratie (WWB, art. 7, 3e lid 2e volzin) en voor wie deze re-integratie door de gemeente wordt gerealiseerd.

Tabel 3.17 Re-integratietrajecten door gemeenten in Holland Rijnland en Nederland, tweede half jaar van 2005 (afgerond op tientallen)

(Sub)regio	Aantal lopende trajecten medio 2005	Begonnen trajecten in tweede half jaar 2005	Beëindigde trajecten in tweede half jaar 2005	Aantal lopende trajecten ultimo 2005	% Mutatie lopende trajecten ultimo 2005 t.o.v. medio 2005
Alkemade	20	0	0	20	0
Hillegom	50	30	0	80	60
Katwijk*	240	50	40	250	4
Leiden	1.860	500	460	1.900	2
Leiderdorp	40	10	0	50	25
Lisse	50	20	0	80	60
Noordwijk	30	20	20	30	0
Noordwijkerhout	30	20	0	50	67
Oegstgeest	60	10	10	60	0
Teylingen**	40	20	0	60	50
Voorschoten	30	40	0	70	133
Zoeterwoude	20	0	0	20	0
<i>Leidse regio</i>	2.030	560	470	2.120	4
<i>Duin- en Bollenstreek</i>	440	160	60	550	25
Holland Rijnland	2.470	720	530	2.670	8
Nederland	220.310	53.660	41.870	232.110	5

* Katwijk 2005 = Katwijk plus de toenmalige gemeenten Rijnsburg en Valkenburg; ** Teylingen 2005 = som van de toenmalige gemeenten Sassenheim, Voorhout en Warmond.

Bron: CBS Statline; bewerking Research voor Beleid

¹ De SRG is per 1 januari 2005 de opvolger van de Monitor Scholing en Activering (MOSA), de WIW-statistiek en de ID-banenmonitor.

3.7 Gesubsidieerde arbeid

Met de inwerkingtreding van de WWB zijn ook de Wet Inschakeling Werkzoekenden (WIW) en het Besluit In- en Doorstroombanen (ID) komen te vervallen. Nieuwe vormen van gesubsidieerde arbeid op basis van de WWB gaan steeds meer de plaats innemen van de traditionele gesubsidieerde arbeid. Daarbij kan het onder meer gaan om structureel gesubsidieerde arbeidsplaatsen (WWB-detacheringen), tijdelijke arbeidsplaatsen met loonkostensubsidie en om voorzieningen als stages of verplicht werken met behoud van uitkering (bijvoorbeeld volgens de aanpak van Work First).

De tabellen in deze paragraaf zijn gebaseerd op door gemeenten ten behoeve van het onderzoek aangeleverde gegevens.

'Traditionele' vormen van gesubsidieerde arbeid

Tabel 3.18 WIW-banen (detacheringen) in gemeenten in Holland Rijnland, op 1 januari 2006 en 1 januari 2007 (nb = niet bekend; ntb = niet te berekenen)

(Sub)regio	1 januari 2006	1 januari 2007	% Mutatie
Alkemade	1	1	0
ISD DBS*	2	0	-100
Katwijk	8	1	-88
Leiden**	93	58	-38
Leiderdorp	6	4	-33
Noordwijk	1	0	-100
Oegstgeest	2	1	-50
Voorschoten	nb	0	nb
Zoeterwoude	1	1	0

* Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin- en Bollenstreek (gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout, Lisse en Teylingen)

** In afgeronde fte i.p.v. personen; stand 1-10-2006

Bron: Gemeentelijke informatie, bewerking Research voor Beleid

Tabel 3.19 ID-banen in gemeenten in Holland Rijnland, op 1 januari 2006 en 1 januari 2007 (nb = niet bekend; ntb = niet te berekenen)

(Sub)regio	1 januari 2006	1 januari 2007	% Mutatie
Alkemade	4	3	-25
ISD DBS*	1	0	-100
Katwijk	13	13	0
Leiden**	145	133	-8
Leiderdorp	15	11	-27
Noordwijk	0	0	0
Oegstgeest	6	6	0
Voorschoten	nb	2	nb
Zoeterwoude	7	6	-14

* Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin- en Bollenstreek (gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout, Lisse en Teylingen)

** In afgeronde fte i.p.v. personen; stand 1-10-2006

Bron: Gemeentelijke informatie, bewerking Research voor Beleid

'Nieuwe' vormen van gesubsidieerde arbeid

Tabel 3.20 Detacheringen WWB in gemeenten in Holland Rijnland, op 1 januari 2006 en 1 januari 2007 (nb = niet bekend; ntb = niet te berekenen)

(Sub)regio	1 januari 2006	1 januari 2007	% Mutatie
Alkemade	0	0	0
ISD DBS*	3	3	0
Katwijk	0	0	0
Leiden**	0	0	0
Leiderdorp	1	1	0
Noordwijk	0	0	0
Oegstgeest	0	0	0
Voorschoten	nb	2	nb
Zoeterwoude	0	0	0

* Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin- en Bollenstreek (gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout, Lisse en Teylingen)

** In afgeronde fte i.p.v. personen; stand 1-10-2006

Bron: Gemeentelijke informatie, bewerking Research voor Beleid

Tabel 3.21 Tijdelijke arbeidsplaatsen met loonkostensubsidie in gemeenten in Holland Rijnland, op 1 januari 2006 en 1 januari 2007 (nb = niet bekend; ntb = niet te berekenen)

(Sub)regio	1 januari 2006	1 januari 2007	% Mutatie
Alkemade	3	3	0
ISD DBS*	2	4	100
Katwijk	0	8	ntb
Leiden**	51	69	35
Leiderdorp	1	5	400
Noordwijk	0	1	ntb
Oegstgeest	5	4	-20
Voorschoten	nb	12	nb
Zoeterwoude	0	1	ntb

* Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin- en Bollenstreek (gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout, Lisse en Teylingen)

** In afgeronde fte i.p.v. personen; stand 1-10-2006

Bron: Gemeentelijke informatie, bewerking Research voor Beleid

Tabel 3.22 Werken met behoud van uitkering/ stages/ leerwerktrajecten in gemeenten in Holland Rijnland, op 1 januari 2006 en 1 januari 2007 (nb = niet bekend; ntb = niet te berekenen)

(Sub)regio	1 januari 2006	1 januari 2007	% Mutatie
Alkemade	0	0	0
ISD DBS*	20	31	55
Katwijk	0	0	0
Leiden**	0	0	0
Leiderdorp	4	7	75
Noordwijk	43	62	44
Oegstgeest	0	0	0
Voorschoten	nb	5	nb
Zoeterwoude	0	0	0

* Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin- en Bollenstreek (gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout, Lisse en Teylingen)

** In afgeronde fte i.p.v. personen; stand 1-10-2006

Bron: Gemeentelijke informatie, bewerking Research voor Beleid

Tabel 3.23 Vrijwilligerswerk i.h.k.v. WWB in gemeenten in Holland Rijnland, op 1 januari 2006 en 1 januari 2007 (nb = niet bekend; ntb = niet te berekenen)

(Sub)regio	1 januari 2006	1 januari 2007	% Mutatie
Alkemade	1	1	0
ISD DBS*	0	1	ntb
Katwijk	0	0	0
Leiden**	0	0	0
Leiderdorp	7	12	71
Noordwijk	2	11	450
Oegstgeest	0	0	0
Voorschoten	nb	8	nb
Zoeterwoude	2	2	0

* Intergemeentelijke Sociale Dienst Duin- en Bollenstreek (gemeenten Hillegom, Noordwijkerhout, Lisse en Teylingen)

** In afgeronde fte i.p.v. personen; stand 1-10-2006

Bron: Gemeentelijke informatie, bewerking Research voor Beleid

4 Methodologische verantwoording

4.1 Berekeningsmethode vacatures en werkzoekenden

Research voor Beleid en EIM hebben een methodiek ontwikkeld om een zo actueel en betrouwbaar mogelijk beeld te krijgen van de vacatures en werkzoekenden in de regio. Kern van deze methodiek is het uitvoeren van aanvullende berekeningen op bestaande registraties.

De vraagzijde van de arbeidsmarkt: vacatures

De ontwikkeling van het aantal vacatures is een belangrijke leidraad voor het arbeidsmarktbeleid. In theorie zijn voor informatie over (het aantal en soort) vacatures verschillende bronnen beschikbaar. CBS houdt periodiek een enquête onder enkele tienduizenden bedrijven over openstaande, vervulde en niet vervulde vacatures (de Vacature-enquête). In 2006 werd door CWI een vacatureonderzoek uitgevoerd ('Vacatures in Nederland 2006. De vacaturemarkt en personeelswerving in beeld'). Deze landelijke enquêtes zijn echter slechts op beperkte schaal te regionaliseren en met name de CBS-cijfers komen pas laat beschikbaar.

De voorkeur gaat dan ook uit naar registratiegegevens. Er zijn twee relevante bronnen:

- CWI registreert de bij haar gemelde vacatures en publiceert daarvan elke maand overzichten. Werkgevers maken selectief gebruik van de dienstverlening van CWI. Zij gebruiken CWI vooral als wervingskanaal voor personeel met maximaal een middelbare opleiding. Met name voor de hogere opleidingsniveaus gebruiken zij doorgaans andere wervingskanalen.
- Een alternatieve bron is de Personeels Advertentie Registratie (PAR) van Nielsen Media Research (voorheen BBC De Media en Reclame Bank). De PAR biedt sinds 1989 inzicht in de markt voor personeelsadvertenties. Nielsen Media Research registreert de gegevens van meer dan 115.000 personeelsadverteerders in ruim 1.000 media, waaronder dagbladen en de belangrijkste vaktijdschriften. Eind 2004 zijn ook de belangrijkste vacaturesites aan de registratie toegevoegd. Van iedere personeelsadvertentie wordt vastgelegd welke organisatie personeel zoekt en of hiervoor een wervings- en selectiebureau is ingeschakeld. Ook vindt registratie plaats van een aantal kenmerken van de vacature zoals branche van de aanbieder en gevraagd type beroep en opleidingsniveau. Nadeel van de PAR is weer dat vacatures voor lager opgeleid personeel onderbelicht blijven. Dit personeel wordt vaak langs meer informele weg geworven of via vacatures in huis-aan-huisbladen.

Voor het in kaart brengen van (de ontwikkeling van) de aantallen vacatures in Holland Rijnland zijn beide bronnen gecombineerd. Bovendien heeft een inventarisatie plaatsgevonden van vacatures in lokale dag- en huis-aan-huisbladen (die in de PAR ontbreken). Door herweging van deze cijfers naar het 'marktaandeel' van de wervingskanalen is een betrouwbaar beeld geschetst van de totale (regionale) vacaturemarkt. Voor deze herweging hebben we gebruik van de resultaten van in 2006 door Ecorys in opdracht van CWI uitgevoerd onderzoek naar de vacaturemarkt en personeelswerving in Nederland.¹

¹ CWI (2006). *Vacatures in Nederland 2006. De vacaturemarkt en personeelswerving in beeld.*

De aanbodzijde van de arbeidsmarkt: werkzoekenden

Belangrijke informatie over de aanbodzijde van de arbeidsmarkt is te verkrijgen uit gegevens over (de ontwikkeling in) de aantallen (werkloze en werkende) werkzoekenden. Voor de bepaling van het aantal werkzoekenden verricht CBS landelijk steekproefonderzoek, namelijk de Enquête Beroepsbevolking (EBB). Tot en met 2003 voerde CWI bovendien het onderzoek 'Hoe Zoeken Werkzoekenden?' (HZW) uit dat zich specifiek richtte op het zoekgedrag van werkzoekenden. Nadeel van de EBB is dat regionale cijfers slechts in geringe mate en pas na verloop van tijd beschikbaar komen.

De voorkeur gaat dan ook uit naar registratiegegevens. Gebruik is te maken van het registratiebestand van de bij de CWI-vestigingen ingeschreven werkzoekenden. CWI presenteert elke maand een overzicht van het aantal ingeschreven niet-werkende en werkende werkzoekenden (per gemeente, CWI-vestiging, RPA, provincie en CWI-district en voor het land als geheel). Het registratiebestand van CWI is echter niet volledig. Veel, met name werkende werkzoekenden, hoeven zich niet in te schrijven bij CWI, en doen dat ook niet. Verder blijkt het CWI-bestand – zij het minder dan voorheen - last te hebben van 'bestandsvervuiling'. Een deel van de ingeschrevenen zegt zelf, wanneer je het hen vraagt, helemaal niet op zoek naar werk te zijn. Bovendien blijken volgens CWI niet-werkenden vaak inmiddels wel werk te hebben.

Vanaf eind jaren tachtig tot enkele jaren geleden publiceerde CBS daarom de zogenaamde 'Geregistreeerde Werkloosheid' (GWL). Dit cijfer gaat uit van de EBB-enquête, maar corrigeert voor inschrijving bij het CWI. Ook het GWL-cijfer had echter nadelen: het is beperkt regionaal uit te splitsen (en dat alleen voor een heel jaar) en gaf bovendien ook niet een goed beeld van wie echt werkloos en werkzoekend is, omdat zowel inschrijving bij CWI als directe beschikbaarheid op de arbeidsmarkt voorgeschreven waren.

Inmiddels is voor CBS inschrijving bij CWI niet meer zo'n belangrijk criterium. Men is daarom overgestapt op een ander werkloosheidscijfer, het zogenaamde WZB-cijfer (Werkzoekenden zonder baan). Weliswaar vervalt in dit cijfer de inschrijving bij CWI als criterium, maar nog steeds blijft directe beschikbaarheid voorgeschreven.

Ontwikkeling van de werkloosheid volgens CBS en CWI vergeleken

Maandelijks wordt Nederland geïnformeerd over zowel de werkloosheid (CBS, persbericht werkloze beroepsbevolking) als over het aantal bij het CWI ingeschreven werkzoekenden (CWI, nieuwsflits arbeidsmarkt, niet-werkende werkzoekenden). Gevoelsmatig hebben beide indicatoren een sterk verband. De niveaus verschillen echter nogal. Beide cijfers dienen een ander doel, beschrijven een andere populatie en worden op een andere wijze samengesteld. Ontwikkelingen van maand-op-maand lopen dan ook regelmatig uiteen. In het kwartaalbericht 'Socialeconomische trends 2005/2' geeft het CBS een toelichting op de verschillen en overeenkomsten tussen beide cijferreeksen.

De belangrijkste oorzaken van de verschillen zijn:

- Andere definities en daardoor andere populaties die worden beschreven: het CBS hanteert als definitie dat iemand actief een baan moet zoeken van ten minste twaalf uur per week en per direct beschikbaar moet zijn. De niet-werkende werkzoekenden van het CWI zijn personen die zich hebben laten inschrijven bij het CWI, die niet of minder dan twaalf uur werken en op zoek zijn naar een baan. Het resultaat hiervan is dat er in 2004 220 duizend werklozen niet stonden ingeschreven bij het CWI als werkzoekende. Aan de andere kant van het pallet worden 451 duizend bij het CWI ingeschreven niet-werkende werkzoekenden niet tot de beroepsbevolking gerekend en dus niet als werkloos bestempeld door het CBS. De overlap tussen beide registraties is daarom gering: 259 duizend 'CBS-werklozen' die als niet-werkende werkzoekende staan ingeschreven bij het CWI.
- Andere manier van waarneming: het CWI registreert mensen die zich aanmelden, terwijl het CBS zich baseert op een steekproef. Dit leidt tot verstoringen, zoals administratieve vertraging in de CWI-registratie en steekproefruis bij het CBS.
- Afwijkende seizoenpatronen, vooral onder jongeren: jongeren die een vakantiebaan zoeken en schoolverlaters op zoek naar een vaste baan komen wel terecht in het werkloosheidscijfer van het CBS, maar schrijven zich in de regel niet (direct) in bij het CWI en worden in die maanden (nog) niet geregistreerd als niet-werkende werkzoekende.
- Verschillen in presentatie: het CBS presenteert driemaandsgemiddelden en het CWI uitgaat van de stand op de laatste dag van de maand.

In een analyse heeft het CBS beide reeksen zoveel mogelijk gecorrigeerd voor de hiervoor genoemde verschillen. Op basis van een vergelijking van beide (gecorrigeerde) reeksen over de periode 2001-2004 concludeert het CBS (p.25): "Ondanks een geringe overlap van de werkloze beroepsbevolking en de niet-werkende werkzoekenden is de trend de afgelopen jaren globaal hetzelfde geweest. Dit is logisch, omdat beide indicatoren nauw aan elkaar verbonden zijn en op een soortgelijke wijze afhankelijk zijn van de economische situatie. Het niveauverschil tussen beide reeksen is vrij constant. Dit verschil schommelde de afgelopen jaren tussen de 200 en 250 duizend personen. Het aantal niet-werkende werkzoekenden is omvangrijker. De sterke overeenkomst blijkt ook uit de maandelijkse stijging in de afgelopen jaren. Het omslagpunt tussen dalen en stijgen lag voor beide reeksen omstreeks juli 2001. In de ene periode groeide het aantal niet-werkende werkzoekenden wat sterker dan de werkloze beroepsbevolking en andersom, maar de trendmatige groei liet de afgelopen jaren grofweg hetzelfde beeld zien."

Bron: CBS. *Sociaal-economische trends*, 2e kwartaal 2005, pp.23-29

Om het daadwerkelijk aantal werkzoekenden te schatten hebben we de CWI-registratie en resultaten van de HZW-enquête gecombineerd. Er heeft een herweging plaatsgevonden van de CWI-gegevens op basis van HZW-gegevens. Deze herweging is gebeurd op basis van drie kenmerken die bekend zijn in zowel de HZW-enquête (peiljaren 2002/2003) als in de CWI-registratie (peilmaand januari 2003): geslacht, leeftijd en opleidingsniveau.

4.2 Het PRISMA-model

Bij het berekenen van de toekomstige situatie (2012) op de arbeidsmarkt in Holland Rijnland, spelen de modellen PRISMA-M en PRISMA-R een belangrijke rol. PRISMA is een acroniem voor Policy Research Instrument for Size-aspects in Macroeconomic Analysis. De aanvulling M staat voor middellange termijn en R voor regio:

- Het model PRISMA-M is vooral geschikt voor de constructie van vooruitzichten voor de middellange termijn voor Nederland als geheel. Met name de mogelijkheid om veranderingen in het productiepatroon zichtbaar te maken, maakt het model aantrekkelijk. Het model kan de verschillende effecten van beleid voor sectoren en grootteklassen in kaart brengen. Het model produceert voor elke sector een resultatenrekening. Op de arbeids- en productmarkt beïnvloeden sectoren elkaar. De onderlinge beïnvloeding van sectoren loopt via de input-outputstructuur. Sectoren zijn immers via in- en verkoop van goederen en diensten aan elkaar gerelateerd. Op deze markten kunnen spanningen tussen vraag en aanbod optreden, wat van invloed is op volume en prijs in de sectoren. Via exogenen, zoals wereldhandel, wereldhandelsprijzen en concurrerende prijzen en vertaling van beleid op sectorniveau kunnen impulsen aan het model worden gegeven. De mate waarin beleid de sectorale structuur beïnvloedt, is vooral afhankelijk van de prijselasticiteiten. Zo is de prijselasticiteit voor de chemie en transport hoog en voor de energiesector en de voedings- en genotmiddelenindustrie relatief laag. Naast de prijselasticiteiten zijn de spanningen op de markten van belang. De capaciteit wordt mede bepaald door de inzet van kapitaal.

PRISMA onderscheidt 20 sectoren in het bedrijfsleven en publieke sector.

Het model biedt standaard de mogelijkheid om met beleids- en onzekerheidsvarianten te werken. Hiervoor worden de effecten van een verandering in uitgangspunten op sectoren geanalyseerd.

- PRISMA-R is een aanvullende module die het mogelijk maakt in te zoomen op een specifieke regio. Sectorale ontwikkelingen, zoals berekend in PRISMA-M worden regionaal ingekleurd op basis van afwijkende regionale ontwikkelingen, zoals bevolkingsgroei, woningvoorraad, infrastructurele werken en exportgerichtheid.

Tabel 4.1 Sectorindeling van PRISMA-M

Sectoren in PRISMA-M	SBI/BIK-code
▪ Landbouw en visserij	0
▪ Delfstoffenwinning	10-14
▪ Voedings- en genotmiddelenindustrie	15-16
▪ Chemische en olieindustrie	23-25
▪ Metaalindustrie	27-35
▪ Overige industrie	17-22; 26; 36-37
▪ Openbare nutsbedrijven	40-41
▪ Bouwnijverheid	45
▪ Autohandel en –reparatiebedrijven	50
▪ Groothandel	51
▪ Detailhandel	52
▪ Horeca	55
▪ Transportsector	60-63
▪ Communicatiesector	64
▪ Bank- en verzekeringswezen	65-67
▪ Exploitatie van Onroerende Goederen	70
▪ Overige zakelijke dienstverlening	71-74
▪ Overheid	75;80
▪ Zorg en welzijn	85
▪ Overige dienstverlening	90-95

Holland Rijnland richt zich op de regionale speerpuntclusters Greenport bollen en bloemen (agrarisch), life sciences en space science, detailhandel, toerisme en zorg. Ofschoon de speerpunten (m.u.v. detailhandel en zorg) niet exact aansluiten op bovengenoemde indeling zijn er wel duidelijke aanknopingspunten:

- De ontwikkelingen in de speerpunt Greenport bollen en bloemen komen in grote lijnen overeen met die in de sector landbouw en visserij. Tot de speerpunt behoren eveneens de aanverwante veilingactiviteiten en de groothandelsactiviteiten.
- De speerpunt toerisme omvat volgens de Toer Teller Zuid-Holland de horeca in brede zin en de jachthavens. De ontwikkelingen worden goeddeels bepaald door de horeca. De jachthavens vormen in Rijnland maar een klein onderdeel (49 actieve bedrijven met een aandeel van 7 procent in de toeristische werkgelegenheid).
- De speerpunt space science maakt deel uit van zowel de metaalindustrie als de overige zakelijke dienstverlening. Het is echter maar een zeer klein onderdeel van deze sectoren. Volgens het Handelsregister van de Kamers van Koophandel gaat het in totaal om 25 bedrijven met een werkgelegenheid van circa 700 personen. Bij ESA/ESTEC werken in totaal 2.300 personen, wat het totaal aantal werknemers in de sector op 3.000 brengt.
- De speerpunt life sciences maakt vooral deel uit van de chemische industrie (farmaceutische industrie) en van de overige zakelijke dienstverlening (s&o). Het is echter een kleine sector.

4.3 Prognosemethodiek

In de prognoses is onderscheid gemaakt naar (speerpunt)sector en opleidingsniveau. In het hiernavolgende volgt een beknopte beschrijving van de gehanteerde methodiek.

Prognose van de werkgelegenheid

Starpunt voor de prognoses van de werkgelegenheidsontwikkeling vormden de uitgangspunten zoals het CPB die recentelijk heeft geformuleerd in de middellangetermijnstudie 'Economische verkenning 2008-2011' en de langetermijnstudie 'Vier vergezichten op Nederland', waar op basis van vier scenario's een beeld wordt geschetst voor de periode 2002-2020 en 2021-2040. Ook is rekening gehouden met de regionale arbeidsmarktprognose van het CWI 2006-2011. De werkgelegenheid is bij dit alles gedefinieerd als het aantal werkzame personen, inclusief de werkzame personen met kleinere deeltijdbanen.

Gestart is met het schetsen van het landelijke beeld. De landelijke sectorprognoses zijn gemaakt met behulp van het landelijke sectormodel PRISMA-M die vervolgens met behulp van het regionale sectormodel PRISMA-R zijn vertaald naar regionale ontwikkelingen. Met PRISMA-R zijn voor de provincie Zuid-Holland prognoses gemaakt van de productie en de werkgelegenheid, rekening houdend met ontwikkelingen van de arbeidsproductiviteit. Deze resultaten zijn vervolgens op sectorniveau 'ingekleurd' voor Holland Rijnland. Aspecten die bij dit 'inkleuren' van belang zijn, zijn met name de bevolkingsgroei, de woningvoorraad, de exportgerichtheid van het bedrijfsleven en de bijdrage van infrastructurele werken in de regio.

Nadat de ontwikkeling van de totale werkgelegenheid naar sector voor de periode tot 2012 in kaart is gebracht, heeft in een tweede stap een nadere differentiatie plaatsgevonden naar opleidingsniveau. Daarbij is globaal de volgende aanpak gehanteerd:

- Uitgangspunt vormde de huidige behoefte aan gekwalificeerd personeel in Holland Rijnland, gespecificeerd naar twintig onderscheiden sectoren. Deze cijfers zijn voor een groot deel gebaseerd op CBS-data uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB).
- Vervolgens is voor Nederland als geheel op sectorniveau bekeken welke trendmatige veranderingen zich in het recente verleden hebben voorgedaan in de opleidingsstructuur en functies van de werkgelegenheid. Deze trendmatige veranderingen zijn doorgetrokken naar 2012. Daarbij is tevens rekening gehouden met de prognoses van het ROA.
- Onder de aanname dat deze landelijke sectorale trends ook voor Holland Rijnland gelden, is per sector een prognose van de behoefte aan gekwalificeerd personeel voor 2012 gemaakt.
- Ten slotte is de situatie voor Holland Rijnland als geheel berekend door aggregatie over de twintig sectoren.

Prognose van het aanbod

De beroepsbevolking is in de prognoses gedefinieerd als het aantal personen dat aan het werk is of bereid is om te werken, ongeacht het aantal uren per week. De personen die in kleinere deeltijdbanen willen werken zijn dus inbegrepen. Om tot een prognose van de omvang van de beroepsbevolking te komen, zijn twee centrale ontwikkelingen van belang:

- In de eerste plaats is als uitgangspunt een inschatting van de ontwikkeling van de potentiële beroepsbevolking nodig. De potentiële beroepsbevolking wordt gevormd door de omvang van de bevolking in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar.

- Ten tweede is de toekomstige arbeidsparticipatie van belang om het aantal personen te bepalen die daadwerkelijk beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt (feitelijke beroepsbevolking).

Om de toekomstige potentiële beroepsbevolking te kunnen schatten, zijn bevolkingsprognoses nodig. In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de regionale bevolkingsprognoses voor Holland Rijnland die het bureau ABF Research recentelijk in opdracht van het Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland heeft gemaakt. Deze prognoses zijn gebaseerd op de meest recente landelijke CBS-prognoses, waarbij rekening is gehouden met geboorte, sterfte, buitenlandse en binnenlandse migratie. In de prognoses van ABF zijn de effecten van de woningbouwopgave doorgerekend, die het samenwerkingsorgaan heeft geformuleerd.

Vervolgens is de te verwachten feitelijke beroepsbevolking bepaald. De feitelijke beroepsbevolking wordt bepaald door de bruto participatiegraad naar leeftijdsklasse en geslacht. De bruto participatiegraad is de som van de werkzame en werkloze beroepsbevolking uitgedrukt in procenten van de potentiële beroepsbevolking. De meest recente gegevens hierover zijn afkomstig van CBS. CPB heeft in haar middellangetermijn verkenning een prognose gemaakt van de bruto participatiegraden naar leeftijd en geslacht. Het CPB heeft daarbij onder meer rekening gehouden met toenemende arbeidsparticipatie onder ouderen en vrouwen, als gevolg van demografische veranderingen, beleidseffecten en sociaal-culturele trends.

Nadat het in kaart brengen van de ontwikkeling van het totale arbeidsaanbod voor de periode tot 2012, heeft een nadere differentiatie plaatsgevonden naar opleidingsniveau. Dat is globaal als volgt gebeurd:

- Uitgangspunt vormde de huidige verdeling naar opleidingscategorie van het aanbod aan arbeid in Holland Rijnland, gespecificeerd naar een vijftal leeftijdsklassen. Deze cijfers zijn voor een groot deel gebaseerd op CBS-data uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB).
- Voor de ontwikkeling van de beroepsbevolking naar opleidingsniveau is van belang op welke leeftijd personen instromen vanuit het onderwijs en wanneer personen uitstromen, naar de diverse opleidingscategorieën. Voor de instroom op de arbeidsmarkt is gebruik gemaakt van prognoses van schoolverlaters met diploma van CFI Referentieraming onderwijsstromen en de Nationale Studenten Enquête. Met betrekking tot de voortijdige schoolverlaters is uitgegaan van een succesvol beleid. Uitgangspunt voor de ontwikkeling vormden de prognoses van OC&W, zoals gepubliceerd in 'Onderwijsdeelnamen 1990-2020, beelden anno 2006'.
- Op basis van de ontwikkelingen in de instroom en in de leeftijdsopbouw van de bevolking is de verdeling naar opleidingsniveau aangepast voor toekomstige jaren. Hierbij is ervan uitgegaan dat het ingezette beleid (bevorderen van meer gekwalificeerd aanbod) ook in de toekomst een effect zal hebben.
- Combinatie van de prognoses van het totale arbeidsaanbod en de prognoses van de verdeling over de opleidingscategorieën leverde de te verwachten verdeling van de beroepsbevolking naar opleidingsniveau.

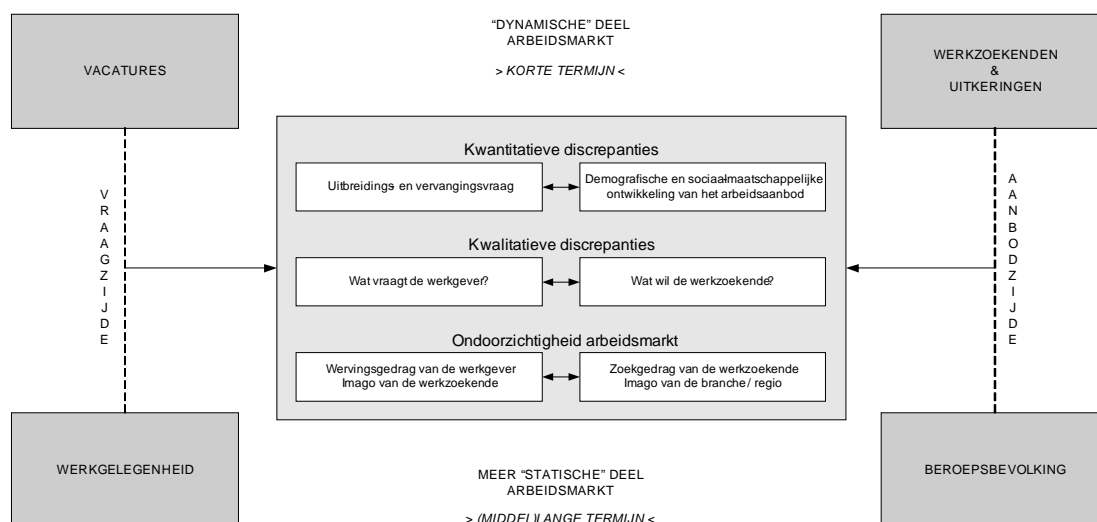
4.4 Kwalitatieve analyse van de arbeidsmarktproblematiek

Het tweede deel van het hoofdrapport (de 'voorblik' op 2012) bevat ook de resultaten van een meer kwalitatief getinte analyse van de te verwachten arbeidsmarktproblematiek. Ten behoeve van deze analyse is gebruik gemaakt van een tweetal modellen: een arbeidsmarktdiscrepantiemodel en een oplossingenmodel (de Arbeidsmarktccirkel).

Arbeidsmarktdiscrepantiemodel

In figuur 4.1 is een schematische weergave van (mogelijke imperfecties op) de regionale arbeidsmarkt opgenomen. Aan de ene kant is onderscheid te maken tussen het meer 'statische' deel en het 'dynamische' deel van de arbeidsmarkt, aan de andere kant tussen de vraag- en aanbodzijde van die markt. Confrontatie van vraag en aanbod kan leiden tot imperfecties (knelpunten).

Figuur 4.1 Schematische weergave van (mogelijke imperfecties op) de arbeidsmarkt

Bron: Research voor Beleid

Er zijn drie soorten imperfecties te onderscheiden:

- Van kwantitatieve discrepanties is sprake wanneer in de regio als geheel of in bepaalde deelgebieden of branches te weinig werkzoekenden of te weinig vacatures zijn.
- Kwalitatieve discrepanties treden op wanneer de eisen van de werkgevers hoger zijn dan de kwalificaties van werkzoekenden of werkzoekenden hogere eisen stellen aan arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden dan wat werkgevers willen bieden.
- Ten slotte kan sprake zijn van ondoorzichtigheid van de arbeidsmarkt. Dan gaat het vooral om verschillen tussen het wervingsgedrag van werkgevers en het zoekgedrag van werkzoekenden. Ook het imago van bepaalde branches of (sub)regio's kan een probleem vormen. Aan de andere kant kunnen werkgevers een negatief beeld hebben van (groepen) werkzoekenden.

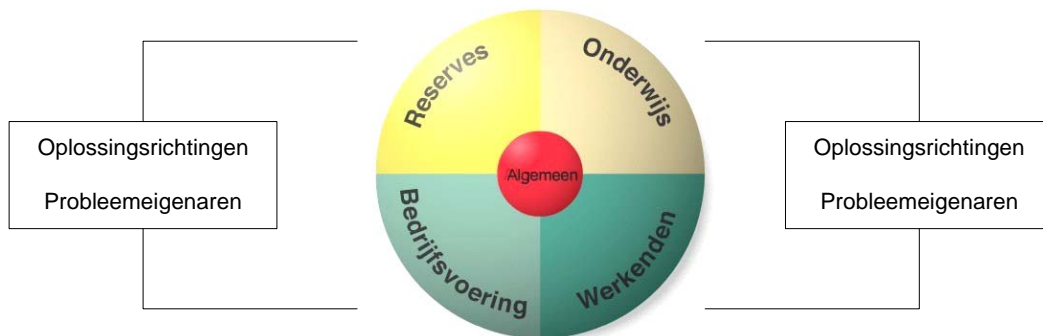
Arbeidsmarkt­cirkel

Om nog iets beter te kunnen duiden waar de imperfecties op de arbeidsmarkt zich kunnen voordoen, is het nuttig deze te koppelen aan de mogelijkheden een oplossing ervoor te vinden. Steeds meer beleidsmakers maken hierbij gebruik van de zogenaamde "Arbeidsmarkt­cirkel" (of "Cirkel van Stimulus"). Deze cirkel brengt veel opties en instrumenten bij elkaar die de verschillende actoren voor de oplossing van imperfecties op de arbeidsmarkt ter beschikking staan. Daarbij kan het gaan om oplossingen voor regionale maar ook voor sectorale knelpunten. De cirkel is verdeeld in vier kwadranten:

- De *reserves* op de arbeidsmarkt: hierop richt zich traditioneel het arbeidsmarktbeleid. Het gaat om het bemiddelen van werklozen, het toeleiden van migranten en het mobiliseren van de stille reserve (met name herintreders).
- Het *onderwijs*: het bevorderen en op de juiste manier richten van instroom in en uitstroom uit het onderwijs en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Door de toenemende aanbodtekorten mag dit kwadrant zich de laatste jaren verheugen in een groeiende interesse bij de makers van het arbeidsmarktbeleid.
- De *werkenden*: hierbij gaat het zowel om het optimaliseren van de inzet van werknemers, bijvoorbeeld door interne en externe mobiliteit als om het voorkomen van de uitstroom van werknemers. Met zowel de AO-maatregelen als het beleid gericht op hogere arbeidsparticipatie van ouderen zet het ministerie van SZW in op dit thema.
- De *bedrijfsvoering*: de oplossing van personele knelpunten kan ook gelegen zijn in het optimaliseren van de arbeidsproductiviteit door bijvoorbeeld technologische aanpassingen of door het verhuizen van activiteiten.

Figuur 4.2 en tabel 4.2 bieden nader inzicht in de opbouw van de cirkel.

Figuur 4.2 De Arbeidsmarkt­cirkel (of Cirkel van Stimulus)

Bron: www.minez.nl, bewerking Research voor Beleid

Tabel 4.2 De Arbeidsmarktcrinkel in tabelvorm

NIVEAU 1	NIVEAU 2	NIVEAU 3
Kwadrant Reserves	Inschakelen bekende reserves	<ul style="list-style-type: none"> · Werklozen direct inpasbaar (fase 1) · Werklozen met afstand (fase 2 en 3 en deel- WAO) · Werklozen met veel afstand (fase 4) · Samenwerken bemiddelings- en uitkeringsinstanties
	Aantrekken mobiele personen	<ul style="list-style-type: none"> · Promotiepakketten · Buitenlanders · Informeren niet-werkende nieuwkomers regio's · Werven mbo/lbo-ers · Werven hoger opgeleiden
	Mobiliseren stille reserves	<ul style="list-style-type: none"> · Onderscheiden aantrekkelijkheid werk en bedrijf · Voorziening randvoorwaarden · Begeleiden/vasthouden geïnteresseerden · Speur- en wervingsacties
Kwadrant Onderwijs	Bevorderen in- en uitstroom	<ul style="list-style-type: none"> · Informatie en voorlichting leerlingen basisonderwijs · Informatie en voorlichting leerlingen eerste jaren vo · Voorkomen drop-outs, mn in de eerste jaren vbo en mbo
	Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> · Uitwisselen vakkennis onderwijs-bedrijfsleven · Optimaliseren outfit/faciliteiten onderwijs · Ontwikkelen nieuwe lesprogramma's · Stimuleren aanvullende scholing · Volgen schoolverlaters
Kwadrant Werkenden	Optimaliseren inzet werknemers	<ul style="list-style-type: none"> · Jobgerichte scholing · Verticale en horizontale doorstroming · Aanpassen werktijden
	Voorkomen uitstroom werknemers	<ul style="list-style-type: none"> · Bewust HR-beleid · Bevorderen ontplooiing werknemers · Bevorderen mogelijkheden ouderen · Randvoorwaarden specifieke groepen · Verbeteren baan zekerheid opvang tijdelijk overschot · Aanpassen voorwaarden · Optimaliseren arbeidsomstandigheden en sfeer
Kwadrant Bedrijfsvoering	Optimaliseren arbeidsproductiviteit	<ul style="list-style-type: none"> · Samenwerken met derden · Vernieuwen technologie · Moderniseren werkmethoden · Verbeteren functie-inhouden · Verbeteren kennis en vaardigheden werknemers · Verbeteren bedrijfsprocessen
	Verhuizen activiteiten	<ul style="list-style-type: none"> · Verplaatsen activiteiten · Optimaliseren taken in keten · Afstoten niet core-business

Bron: www.ez.nl

5 Algemene informatie

5.1 Begrippen en definities

Deze paragraaf bevat een overzicht van arbeidsmarktrelevante begrippen en definities. Bij het samenstellen hiervan is geput uit verschillende bronnen zoals de websites van het CBS, CWI, het ministerie van SZW en de Rijksvoorlichtingsdienst (www.cbs.nl, www.werk.nl, www.minszw.nl, www.regering.nl). De begrippen en definities worden gepresenteerd op alfabetische volgorde.

Afstand tot de arbeidsmarkt

Geeft aan hoever een werkzoekende verwijderd is van bemiddelbaarheid. De adviseur van het CWI stelt deze afstand vast aan de hand van een vaste set criteria. De afstand kan worden uitgedrukt in het verwachte aantal maanden dat de werkzoekende nodig heeft om via aanbodversterkende activiteiten de afstand weg te werken en bemiddelbaar te worden (zie ook 'Fasering').

Algemene Bijstandswet (ABW)

Het uitgangspunt van de Algemene bijstandswet was dat men zoveel mogelijk in eigen onderhoud voorziet. Kon men dit niet en kon men ook geen beroep doen op een andere sociale voorziening dan had men recht op een uitkering in het kader van de ABW (vangnet). De ABW is per 1 januari 2004 vervangen door de Wet Werk en Bijstand (WWB) (zie aldaar).

Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (BBZ)

Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen is een kredietregeling voor personen die vanuit een uitkeringspositie een bedrijf willen starten en hiervoor (zelf) de financiering niet rond kunnen krijgen (starters). Daarnaast kunnen reeds gevestigde zelfstandigen die tijdelijk niet beschikken over voldoende middelen om in het bestaan te voorzien en/of behoefte hebben aan bedrijfskapitaal, maar hiervoor geen financiering kunnen krijgen, een beroep doen op deze regeling. Tevens zijn er financiële voorzieningen voor oudere en beëindigende zelfstandig ondernemers.

Arbeidsgehandicapte

Een 'arbeidsgehandicapte' is iemand die door ziekte of gebrek verminderde kansen heeft op de arbeidsmarkt.

Arbeidsparticipatie

Onderscheiden worden de bruto arbeidsparticipatie (of participatiegraad) en de netto arbeidsparticipatie (of participatiegraad). De bruto arbeidsparticipatie is het aandeel van de (werkzame én werkloze) beroepsbevolking in de totale bevolking. De netto arbeidsparticipatie is het aandeel van de werkzame beroepsbevolking in de totale bevolking.

Arbeidsproductiviteit

Het totale inkomen dat in het productieproces ontstaat (inclusief winst, belastingen en sociale verzekeringspremies) gedeeld door het totale arbeidsvolume.

Arbeidsrelatie

Er wordt onderscheid gemaakt tussen flexibele banen en banen met een vaste arbeidsduur. Flexibele banen zijn banen van uitzend-, oproep-, afroep- en invalkrachten en andere werknemers met wie geen vaste arbeidsduur is overeengekomen. Alle overige banen behoren tot de banen met een vaste arbeidsduur.

Arbeidsreserve

De potentiële beroepsbevolking vermindert met de beroepsbevolking. De arbeidsreserve wordt ook wel de niet beroepsbevolking genoemd. Deze groep bestaat onder meer uit: scholieren, studenten, arbeidsongeschikten, personen die minder dan 12 uur per week werkzaam zijn, vutters, huisvrouwen/huismannen en andere personen zonder uitkering.

Arbeidsvolume

De in een bepaalde periode ingezette hoeveelheid arbeid. Het arbeidsvolume kan worden uitgedrukt in arbeidsuren of in arbeidsjaren; in het laatste geval worden alle banen herleid tot volledige banen; deeltijdbanen worden dus omgerekend tot voltijdbanen.

Armoedeval

Als iemand met een uitkering een betaalde baan krijgt, treedt vaak een effect op dat 'armoedeval' genoemd wordt. Het effect ontstaat doordat mensen met een zeer laag inkomen of een uitkering vaak recht hebben op subsidies en andere inkomensafhankelijke regelingen. Als men een baan aanvaardt, kan de inkomensverbetering zodanig zijn dat het recht op de subsidies en regelingen vervalt, waardoor het inkomenseffect grotendeels of geheel wegvalt.

Baan/banen

Een werkring als werknemer, als zelfstandige of als meewerkend gezinslid. Als iemand meer dan één werkring heeft, telt elke werkring als een afzonderlijke baan. Er kan een verdeling worden gemaakt in: banen zelfstandigen en banen werknemers.

Baanzoekduur

De baanzoekduur is te definiëren als de ononderbroken tijdspanne tussen het moment van schoolverlaten en het moment van aanvang van de huidige werkring, voor zover deze werkring relevant is. Een werkring wordt relevant genoemd wanneer de respondent 12 uur of meer per week werkzaam is, en geen uitzendkracht, invalkracht of oproepkracht is. Een schoolverlater wordt daarbij gedefinieerd als: een persoon tussen de 15 en 35 jaar, die in het jaar voorafgaand aan de enquêtedatum het voltijd-onderwijs (met of zonder diploma) verlaten heeft (bron: CWI, Schoolverlatersbrief 2003).

Beroepsbevolking

Alle personen van 15-64 jaar die minstens 12 uur per week werken of minstens 12 uur per week willen werken, daarvoor direct beschikbaar zijn en bovendien actief zoeken naar werk.

Beroepsniveau

De standaardberoepenclassificatie (SBC 1992) maakt op basis van het niveau van de benodigde bekwaamheden onderscheid tussen elementaire, lagere, middelbare, hogere en wetenschappelijke beroepen. Criteria zijn benodigde opleidingsniveau, inwerktijd en vakspecifiek werkervaring.

Centrum voor Werk en Inkomen (CWI)

Het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) heeft per 1 januari 2002 de publieke taken van het voormalige Arbeidsbureau overgenomen. Naast arbeidsbemiddeling en het uitdragen van arbeidsmarktkennis doet het CWI nu ook de uitkeringsaanvraag (WW en Bijstand). Ook geeft het CWI adviezen over re-integratie. Het CWI werkt nauw samen met gemeentelijke sociale diensten en het UWV. Deze partners beslissen uiteindelijk over toekenning van de uitkering en re-integratietrajecten. Het CWI werkt onder het motto "Werk boven Inkomen". Dit houdt in dat werklozen zo snel mogelijk weer aan het werk moeten (worden geholpen), zodat deze geen uitkering hoeven aan te vragen, dan wel zo kort mogelijk van een uitkering afhankelijk zijn. Nederland wordt ingedeeld in 6 CWI-districten: Noord, Noordwest, Middenwest, Oost, Zuidwest en Zuidoost. In elk district zijn meerdere CWI-vestigingen.

Dienstverband

Er wordt onderscheid gemaakt tussen voltijdbanen en deeltijdbanen. Bij een voltijdbaan werkt iemand het aantal uren dat voor het bedrijf geldt als een volledige werkweek. Alle overige banen van werknemers zijn deeltijdbanen.

Economische activiteit

De verzameling van werkzaamheden, gericht op de productie van goederen en diensten. Het gaat hierbij niet alleen om activiteiten van het bedrijfsleven, maar ook om activiteiten van niet op winst gerichte instellingen en de overheid.

Fasering

Geobjectieerde vaststelling door adviseurs van het CWI van de afstand van werkzoekenden tot de arbeidsmarkt.

Fase 1: Werkzoekenden zonder afstand tot de arbeidsmarkt. Ze beschikken over de vereiste vooropleiding, werkervaring en werkmotivatie. Ze zijn direct bemiddelbaar.

Fase 2: Werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt die betrekking kan hebben op zowel scholing, werkervaring, inzetbaarheid als werkmotivatie. Een traject ter overbrugging van deze afstand neemt maximaal een jaar in beslag.

Fase 3: Werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt die betrekking kan hebben op zowel scholing, werkervaring, inzetbaarheid als werkmotivatie. Een traject ter overbrugging van deze achterstand neemt maximaal twee jaar in beslag.

Fase 4: Werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt die momenteel niet overbrugbaar is.

Functie

Een geheel van taken, dat in een bepaalde arbeidsorganisatie door één persoon pleegt te worden verricht (verschijningsvorm van een beroep). Richtlijn: er zijn net zoveel functies als er arbeidsplaatsen zijn.

Geregistreeerde werkloosheid (GWL)

Onder de geregistreeerde werklozen werden verstaan de bij een CWI ingeschreven personen van 15-64 jaar die niet meer dan twaalf uur per week werken, twaalf uur of meer willen werken en hiervoor direct beschikbaar zijn. Er werd niet gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. De geregistreeerde werkloosheid gold in Nederland tot begin 2003 als het officiële werkloosheidscijfer en werd maandelijks door het CBS gepubliceerd. Inmiddels is dit cijfer als officieel werkloosheidscijfer vervangen door het WZB-cijfer (werkzoekenden zonder baan ofwel werkloze beroepsbevolking, zie aldaar).

'Grijze druk'

Het CBS hanteert als maatstaf voor de vergrijzing de zogeheten 'grijze druk'. Dit getal geeft aan hoeveel 65-plussers er zijn op elke 100 potentiële arbeidskrachten. In 2003 waren dit er 22. Vijftig jaar geleden waren dit er nog maar 14 en de verwachting is dat op de top van de vergrijzing dit aantal oploopt tot 43 65-plussers op elke 100 potentiële arbeidskrachten.

Herintredende vrouwen

Vrouwen die na lange tijd van onderbreking, in het arbeidsproces wensen terug te keren.

I/A-ratio

De i/a ratio is het aantal niet-actieven gedeeld door het aantal actieven. Bij de bepaling van de i/a ratio worden tot de niet-actieven (of inactieven) gerekend de uitkeringstrekkers van 15 jaar en ouder (AOW, ANW, ZW, AO, WW, vorstverlet, WWB, IOAW en IOAZ) omgerekend naar volledige uitkeringen. Onder actieven worden verstaan de werkenden van 15 jaar en ouder (inclusief zelfstandigen) omgerekend naar volledige banen (arbeidsjaren), verminderd met het ziekteverzuim in uitkeringsjaren.

In- en doorstroombanen (I/D-banen)

Gebaseerd op het Besluit In- en Doorstroombanen. Met I/D-banen is beoogd extra werkgelegenheid voor langdurige werklozen tot stand te brengen en tegelijkertijd de maatschappelijke dienstverlening te verbeteren. Bij I/D-banen gaat het om gesubsidieerde banen in de collectieve sector (zoals stadswacht, tramcontroleur, zorgassistent en klassenassistent). Het Besluit In- en Doorstroombanen is met de inwerkingtreding van de WWB per 1 januari 2004 komen te vervallen. Gemeenten kunnen ID-banen omzetten in reguliere banen. Ook kunnen zij ervoor kiezen een aantal ID-banen te behouden. Iedere gemeente heeft wat dat betreft een eigen beleid.

Ingeschreven niet-werkende werkzoekenden

De bij een CWI ingeschreven werkzoekenden zonder werk of die minder dan 12 uur per week werken.

Ingeschreven werkende werkzoekenden

Werkenden die om welke reden dan ook naar positieverbetering of -verandering streven en zich daartoe bij een CWI hebben laten inschrijven als werkzoekenden.

Langdurig openstaande vacature

Een vacature wordt als langdurig openstaand gerekend, wanneer deze langer dan 3 maanden onvervuld blijft.

Minderheden

Personen, geboren in Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Antillen, Aruba, voormalig Joegoslavië of in overige landen in Zuid- of Midden-Amerika, Afrika of Azië met uitzondering van Japan en voormalig Nederlands-Indië; en hun kinderen (Wet SAMEN).

Moeilijk vervulbare vacature

Vacature die volgens werkgevers moeilijk te vervullen valt. De oorzaak kan liggen in de onvoldoende beschikbaarheid van (geschikte) werkzoekenden.

Nationaliteit

Behorend tot het land waarvan men een paspoort heeft.

Niet-ingeschreven werkende werkzoekenden

Werkenden die om welke reden dan ook naar positieverbetering of -verandering streven, doch zich niet als zodanig bij een CWI laten inschrijven.

Niet-ingeschreven niet-werkende werkzoekenden

Zij die zich als werklozen om welke reden dan ook niet bij het CWI hebben laten inschrijven

Niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden (Nuggers)

De groep werkloze werkzoekenden die niet in aanmerking komen voor een uitkering namens de gemeente of namens het UWV.

Nieuwkomers

Het begrip nieuwkomer wordt gedefinieerd in artikel 1 onder a van de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN). Het betreft met name de vreemdeling die in Nederland rechtmatig verblijf heeft op grond van artikel 8, onder a en c, van de Vreemdelingenwet 2000. Uitgezonderd van de WIN zijn: vreemdelingen die voor een tijdelijk doel in Nederland verblijven (met een verblijfsdocument voor bepaalde tijd regulier) alsmede hun gezinsleden, en vreemdelingen die op grond van bepalingen van verdragen of van besluiten van volkenrechtelijke organisaties niet verplicht kunnen worden aan een inburgeringsprogramma deel te nemen. Daarmee zijn ook uitgezonderd de onderdanen van de EU/EER.

Onderwijsniveau (opleidingsniveau)

Het niveau van de hoogste met succes gevolgde opleiding. In de meeste gegevensbronnen worden 5 niveaus en 1 restcategorie onderscheiden:

- 1 Basisonderwijs/onvoltooid vervolgonderwijs: personen met alleen basisonderwijs of een niet afgeronde opleiding aan het voortgezette onderwijs;
- 2 VMBO: personen met een diploma van het Voorbereidend Beroepsonderwijs (VBO) of van het Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs (MAVO);
- 3 HAVO/VWO/BOL/BBL: personen met een diploma van één van de genoemde onderwijstypen;
- 4 HBO: personen met een diploma van het Hoger Beroepsonderwijs (HBO);
- 5 Kandidaats/WO: personen met een kandidaatsdiploma of een afgeronde academische opleiding (zowel eerste als tweede fase)
- 6 Verkort/overig: personen die verkort zijn ingeschreven of wiens opleiding niet is ingedeeld in één van de voorgaande niveaus.

Het CBS hanteert ook de volgende indeling:

1. Laag: Basisonderwijs en VMBO;
2. Midden: HAVO, VWO en BOL & BBL;
3. Hoog: HBO en WO.

Onderwijssector (opleidingsrichting)

Maatschappelijk terrein waarop een opleiding is gericht. In de Standaard onderwijsindeling worden onderscheiden: algemeen, pedagogisch, humaniora (o.a. talen), agrarisch, technisch, economisch, medisch, sociaal/cultureel, juridisch/bestuurlijk en persoonlijke/sociale verzorging.

Opleidingverlaters

Naast voortijdige schoolverlaters (zie aldaar) worden opleidingverlaters onderscheiden. Deze leerlingen gaan kort na het schoolverlaten verder in een andere opleiding. Het onderscheid tussen beide groepen is niet altijd eenvoudig te maken, vanwege de soms nog gebrekkige registratie van schoolverlaters.

Ouderen

In het arbeidsmarktbeleid wordt uitgegaan van alle personen die ouder zijn dan 50 jaar.

Personeels Advertentie Registratie (PAR)

De Personeels Advertentie Registratie (PAR) van Nielsen Media Research (voorheen BBC De Media en Reclame Bank) biedt inzicht in de markt voor personeelsadvertenties. PAR bevat de gegevens van meer dan 115 duizend personeelsadverteerders in ruim duizend printmedia, waaronder dagbladen en belangrijke vaktijdschriften. Eind 2004 zijn ook de belangrijkste vacaturesites aan de registratie toegevoegd. Nielsen Media Research legt van elke personeelsadverteerder vast in welke media, voor welk budget en welke functie zij adverteert. Van elke personeelsadvertentie legt Nielsen Media Research een groot aantal kenmerken vast, zoals het beroep waarvoor geadverteerd is, het gevraagde opleidingsniveau en de branche waarin de personeelsadverteerder actief is.

Positie in de werkring

Bij positie in de werkring worden werknemers en zelfstandigen onderscheiden. Werknemers worden onderscheiden in:

- Werknemers met een vaste arbeidsrelatie: het arbeidscontract is niet van beperkte duur én de werknemer is voor een vast overeengekomen aantal uren in dienst;
- Werknemers met een flexibele arbeidsrelatie: het arbeidscontract is van beperkte duur én/of de werknemer is niet voor een vast overeengekomen aantal uren in dienst. Een arbeidscontract van beperkte duur is een contract van korter dan één jaar zonder toezegging van aanstelling in vaste dienst. Werknemers met een flexibele arbeidsrelatie worden verder onderscheiden naar de aard van het arbeidscontract (uitzendkrachten; oproepkrachten; invalkrachten; overig).

Zelfstandigen worden onderscheiden in:

- Zelfstandigen, eigen bedrijf: personen die werkzaam zijn in eigen bedrijf of praktijk;
- Zelfstandigen, meewerkende: personen die werkzaam zijn in bedrijf of de praktijk van hun partner of ouders;
- Overige zelfstandigen: personen die niet werknemer zijn en niet werkzaam zijn in eigen bedrijf of praktijk of bedrijf van hun partner/ouders (onder meer freelancers).

Potentiële beroepsbevolking

De potentiële beroepsbevolking bevat alle personen in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.

Regionale Meld- en Coördinatiepunten (RMC's)

Het doel van de Regionale Meld- en Coördinatiepunten is tweeledig. In de eerste plaats is het doel het in beeld krijgen van het totaal aantal voortijdige schoolverlaters in de regio via melding door scholen en registratie door de woongemeente. In de tweede plaats gaat het om het teruggeleiden van voortijdige schoolverlaters naar het onderwijs om een startkwalificatie te behalen.

Schoolverlater

Voor de onderwijsstatistieken van het CBS geldt: een schoolverlater is iemand die het door de overheid bekostigde voltijdonderwijs in het afgelopen jaar heeft verlaten.

Secundair beroepsonderwijs

Tot het secundair beroepsonderwijs (SBO) behoren opleidingen volgens de beroepsopleidende leerweg (BOL) en de beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Het SBO is in de plaats gekomen van het KMBO, het MBO en het leerlingwezen. Het SBO leidt op tot kwalificaties op vier niveaus. SBO niveau 1 komt qua niveau overeen met het VBO en qua inhoud met de meest eenvoudige opleidingen van het leerlingwezen. SBO niveau 2-4 komt overeen met de andere opleidingen van leerlingwezen en (K)MBO.

Sluitende Aanpak jongeren

Het binnen een half jaar aanbieden van werk, scholing of activering aan jongeren tot 23 jaar die ingeschreven staan bij het CWI, werkloos en bijstandsgerechtigd zijn.

Sluitende Aanpak volwassenen

Het binnen een jaar aanbieden van werk, scholing of activering aan volwassenen van 23 jaar of ouder die ingeschreven staan bij het CWI, werkloos en bijstandsgerechtigd zijn.

Standaard bedrijfsindeling (SBI 1993)

De indeling van bedrijven en instellingen naar hun economische activiteit. De SBI 1993 kent bedrijfstakken, die weer zijn onderverdeeld in bedrijfsklassen.

Standaard beroepenclassificatie (SBC 1992)

De SBC 1992 is een classificatie van beroepen op grond van niveau en richting van de benodigde bekwaamheden om het beroep uit te oefenen en de combinatie van de (maximaal 3) belangrijkste werksoorten. In de SBC worden 1.211 beroepen onderscheiden, ingedeeld in 43 beroepsklassen en 121 beroepsgroepen. Er worden vijf beroepsniveaus onderscheiden: elementaire, lagere, middelbare, hogere en wetenschappelijke beroepen.

Standaard onderwijsindeling (SOI 2003)

De indeling van opleidingen naar onderwijsniveau en onderwijssector (vak- of studierichting). De SOI 2003 is ontstaan door revisie van de SOI 1998. De nieuwe indeling sluit aan bij belangrijke onderwijshervormingen in het VMBO en het MBO (WEB) en de introductie van het Bachelor-Mastersysteem in het hoger onderwijs. Daarnaast sluit de gereviseerde indeling beter aan bij de ISCED 1997, de internationale onderwijsindeling van UNESCO.

De niveau-indeling van de SOI 2003 is als volgt:

1. Onderwijs aan kleuters
2. Primair onderwijs
3. Secundair onderwijs, eerste fase
4. Secundair onderwijs, tweede fase
5. Hoger onderwijs, eerste fase
6. Hoger onderwijs, tweede fase
7. Hoger onderwijs, derde fase.

Startkwalificatie

De diploma's die gelden als startkwalificatie op de arbeidsmarkt zijn:

- HAVO/VWO
- Basisberoepsopleiding (MBO-niveau 2)
- Vakopleiding (MBO-niveau 3)
- Middenkaderopleiding (MBO-niveau 4)
- Specialistenopleiding (MBO-niveau 4).

Stille reserve

De groep 15 tot 65-jarigen die niet werken en niet actief op zoek zijn naar werk, ongeacht de reden.

Totale werkgelegenheid

De arbeidsplaatsen van werknemers en zelfstandigen tezamen volgens het CBS.

Uitkeringsgerechtigde werkzoekenden

De groep werkloze werkzoekenden die in aanmerking komen voor een uitkering namens de gemeente of namens het UWV.

Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV)

Het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen is op 1 januari 2002 ontstaan uit de voormalige uitvoeringsinstellingen Cadans, Gak Nederland, GUO, SFB Uitvoeringsorganisatie, USZO en voormalig opdrachtgever Lisv. De belangrijkste taken van het UWV zijn:

- Het recht op een WW- of arbeidsongeschiktheidsuitkering beoordelen
- Uitkeringen verstrekken
- (Werkgevers)premies heffen en innen.

Verder is het UWV verantwoordelijk voor de re-integratie van WW-gerechtigden en arbeidsgehandicapten als er geen werkgever verantwoordelijk is. Daartoe schakelt het UWV re-integratiebedrijven in.

Vacatures (CBS)

Een vacature is volgens de CBS-definitie een arbeidsplaats waarvoor, binnen of buiten een onderneming of instelling, personeel wordt gezocht dat onmiddellijk of zo spoedig mogelijk geplaatst kan worden. Net als een arbeidsplaats kan ook een vacature een deeltijdfunctie betreffen.

Vacaturegraad (CBS-definitie)

Het aantal vacatures als percentage van het aantal banen van werknemers.

Vestiging

Locatie van een onderneming, instelling of zelfstandige beroepsbeoefenaar waarin of van waaruit een economische activiteit of een zelfstandig (vrij) beroep wordt uitgeoefend door meerdere werkzame personen, dan wel door één werkzame persoon voor minimaal 12 uur per week. (Bron: LISA)

Voortijdige schoolverlater

Iedere jongere tot 23 jaar die zonder startkwalificatie (zie aldaar) het onderwijs verlaat wordt aangemerkt als voortijdig schoolverlater. Verder worden leerlingen tot 23 jaar die langer dan een maand zonder reden van school wegblijven, aangemerkt als voortijdige schoolverlater.

Werkgelegenheid

De werkgelegenheid kan worden uitgedrukt in het arbeidsvolume, het aantal banen en het aantal werkzame personen (zie aldaar).

Werkgelegenheidspotentieel

Reeds bezette en nog te bezetten arbeidsplaatsen (vacatures).

Werkloosheid

Het verschijnsel waarbij personen die wel betaald werk willen of kunnen verrichten, geen werk kunnen krijgen.

Werkloosheidspercentage

Deze kan voor verschillende werkloosheidsbegrippen worden berekend door deze te relateren aan de beroepsbevolking. Bijvoorbeeld, de werkloze beroepsbevolking in procenten van de beroepsbevolking.

Werkloosheidswet (WW)

Wanneer iemand werkloos is en als werknemer heeft gewerkt, dan kan hij of zij een beroep doen op de Werkloosheidswet, de WW. Hoe lang men een WW-uitkering ontvangt, hangt onder meer af van het arbeidsverleden.

Per 1 oktober 2006 zijn de regels voor de WW veranderd:

- De zogenaamde verwijtbaarheidstoets is versoepeld. Om in aanmerking te komen voor WW hoeft een werknemer zijn ontslag niet meer aan te vechten bij de kantonrechter (of bij CWI). Het is voortaan alleen aan uitkeringsinstantie UWV om te beoordelen of het ontslag verwijtbaar is. Van verwijtbaar ontslag is sprake als men vrijwillig ontslag neemt of men zich op het werk zo misdraagt dat het ontslag eigen schuld is.
- Voorheen ontving een werknemer die zijn baan verloor en die voldeed aan de wekeneis (dat wil zeggen in vier van de vijf voorafgaande jaren minstens 52 dagen te hebben gewerkt) maximaal vijf jaar een WW-uitkering. De duur van de uitkering was afhankelijk van het aantal gewerkte jaren, de hoogte 70 procent van het dagloon. Vanaf 1 oktober 2007 ontvangt een werknemer die zijn baan verliest de eerste twee maanden 75 procent van het dagloon. Daarna ontvangt hij maximaal drie jaar 70 procent. De duur is afhankelijk van het aantal gewerkte jaren: voor ieder gewerkt jaar bouwt de werknemer een maand uitkering op.
- Voor mensen die niet aan de wekeneis voldoen, geldt een andere regeling. Zij hebben alleen recht op de zogenaamde 'korte WW'. Voorheen was de duur hiervan zes maanden en stond de hoogte gelijk aan het bijstandniveau. Vanaf 1 oktober 2006 is de duur van de 'korte WW' drie maanden en de hoogte afhankelijk van het dagloon.

Werkloze beroepsbevolking (werkzoekenden zonder baan [WZB])

Alle mensen van 15-64 jaar zonder werk (of met werk van minder dan twaalf uur per week) die minstens twaalf uur per week willen werken, daarvoor direct beschikbaar zijn en bovendien actief zoeken naar werk (ongeacht of men bij een CWI staat ingeschreven). Sinds begin 2003 is dit WZB-cijfer het officiële werkloosheidscijfer.

Werkzaam persoon

Persoon die betaalde activiteiten verricht op of vanuit een vestiging: meewerkende eigenaren (directie, bedrijfshoofden) en meewerkende gezinsleden, zelfstandige beroepsbeoefenaars en werknemers. (Bron: LISA)

Werkzame beroepsbevolking

De personen van 15-64 jaar die tenminste twaalf uur per week betaald werken (werknemers, zelfstandigen en meewerkende gezinsleden).

Werkzoekenden

Onder werkzoekenden verstaat het CWI alle personen, die zich bij haar melden en op zoek zijn naar werk. Binnen de werkzoekenden kunnen we onderscheid maken tussen niet-werkende werkzoekenden en werkende werkzoekenden (bedreigden met werkloosheid of positieverbeteraars). Binnen de niet-werkende werkzoekenden onderscheiden we de groepen uitkeringsgerechtigde en niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden.

Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)

De Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering geeft werknemers die langer dan twee jaar ziek zijn recht op een loonvervangende uitkering. De hoogte en de duur van de WAO-uitkering hangen onder meer af van de mate van arbeidsongeschiktheid. Op 1 januari 2006 is de nieuwe Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen in werking getreden (WIA, zie aldaar). De WAO blijft bestaan voor diegenen die vóór 1 januari 2006 arbeidsongeschikt zijn geworden.

Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (WAJONG)

Jonggehandicapten en studenten die al op jeugdige leeftijd arbeidsongeschikt zijn, hebben op grond van de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten (WAJONG) recht op een uitkering op minimumniveau.

Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen (WAZ)

De Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen is ingesteld als basisvoorziening voor zelfstandigen en beroepsbeoefenaren in geval van arbeidsongeschiktheid. De WAZ is per 1 augustus 2004 afgeschaft. Alleen zelfstandige ondernemers die vóór 1 augustus 2004 arbeidsongeschikt zijn geworden, komen nog in aanmerking voor een WAZ-uitkering.

Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB)

Een van de centrale doelstellingen van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) is versterking van de kwaliteit van de educatie en het beroepsonderwijs. Uitgangspunt daarbij is dat de instellingen verantwoordelijk zijn voor het aanbieden en uitvoeren van onderwijs dat tegemoet komt aan de eisen van klanten, afnemers en opdrachtgevers. Te denken valt daarbij aan de onderwijsdeelnemers, het vervolgonderwijs, het bedrijfsleven en de overheid. Deze partijen bepalen uiteindelijk wat de kwaliteit is van het geleverde onderwijs. De WEB bevat een groot aantal instrumenten om een dergelijk, op kwaliteit gericht onderwijsaanbod te realiseren.

Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars (WIK)

Kunstenaars konden op grond van de Wet Inkomensvoorziening Kunstenaars zonder sollicitatieplicht of verplichting tot arbeidsaanvaarding werken aan de opbouw van een (gemengde) renderende beroepspraktijk. De WIK bood een tijdelijke inkomensondersteuning ter hoogte van 70 procent van de bijstandsnorm en een ruime mogelijkheid tot bijverdienen. Per 1 januari 2005 vervangt de Wet Werk en Inkomen Kunstenaars (WWIK) de WIK (zie aldaar).

Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze werknemers (IOAW)

De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) is een inkomensvoorziening op het niveau van het sociaal minimum bestemd voor werkloze werknemers die 50 jaar of ouder waren op het moment dat zij werkloos werden, voor gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers die 50 jaar of jonger waren op het moment dat zij werkloos werden en voor jonggehandicapte werkloze werknemers. De IOAW geldt nadat de periode van de loongerelateerde uitkering op grond van de WW (inclusief eventuele vervolguitkering) is verstreken.

Wet Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte gewezen Zelfstandigen (IOAZ)

Een oudere of gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandige kan, wegens omstandigheden, het bedrijf moeten beëindigen of verkopen. Hij of zij kan ook gedwongen worden uit het bedrijf of beroep te stappen. De Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen kan dan uitkomst bieden. De regeling biedt aan oudere en arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen tot 65 jaar een inkomensgarantie op het niveau van het sociaal minimum.

Wet Inschakeling Werkzoekenden (WIW)

Het doel van de Wet inschakeling werkzoekenden was langdurig werklozen, uitkeringsgerechtigden en werkloze jongeren sneller aan een baan te helpen. De gemeenten en CWI bepaalden samen met de werkzoekende wat de beste aanpak was. Bijvoorbeeld een WIW-baan, een werkervaringsplaats of vrijwilligerswerk. Of scholing, als de werkzoekende nog niet over de juiste papieren beschikte. Met de inwerkingtreding van de WWB per 1 januari 2004 is de WIW komen te vervallen.

Wet PEMBA

De Wet Premiedifferentiatie En Marktwerking Bij Arbeidsongeschiktheidsverzekeringen (PEMBA) bepaalt dat de premie voor de arbeidsongeschiktheidsverzekering geheel voor rekening van de werkgever komt. De hoogte van de premie die een werkgever moet betalen, hangt af van het aantal werknemers dat in zijn bedrijf arbeidsongeschikt wordt. De werkgever kan zich tegen dit risico verzekeren.

Wet (Re)integratie Arbeidsgehandicapten (REA)

Arbeidsgehandicapten zijn mensen die minder kans hebben op een baan vanwege een ziekte of handicap. De Wet REA bevorderde de re-integratie van arbeidsgehandicapten en het verminderen van de instroom van deze mensen in de arbeidsongeschiktheidsregelingen. Daarvoor bood de wet een aantal instrumenten aan arbeidsgehandicapten om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten en aan werkgevers om het aantrekkelijker te maken om arbeidsgehandicapten in dienst te nemen. Arbeidsgehandicapten konden bijvoorbeeld hulp krijgen bij het vinden van een baan, in de vorm van een re-integratietraject (al dan niet met scholing). Voor het behouden van een baan kon men een werkplekaanpassing krijgen. Als men een eigen bedrijf wilde beginnen, kon men in aanmerking komen voor een starterskrediet. Werkgevers die een arbeidsgehandicapte werknemer in dienst namen, konden drie jaar lang elk jaar een premiekorting krijgen van het UWV. Zij konden daarbij ook aanspraak maken op de no-risk polis. Dit betekende dat de werkgever bij ziekte van de werknemer op de loondoorbetaling ziekingeld van de werknemer in mindering kon brengen.

Met de inwerkingtreding van de WIA op 1 januari 2006 is de Wet REA komen te vervallen. De voorzieningen voor gedeeltelijk arbeidsgeschikten blijven bestaan en worden voortaan verstrekt op grond van de WIA, WAO, WAZ en WAJONG. Dat geldt ook voor mensen die al gebruik maakten van dergelijke voorzieningen. De term arbeidsgehandicapte is vervangen door 'persoon met structurele functionele beperkingen'.

Wet SAMEN

De Wet Stimulering Arbeidsdeelname Minderheden (kortweg Wet SAMEN) beoogt individuele ondernemingen te ondersteunen bij het voeren van multicultureel personeelsbeleid en maakt zodoende deel uit van het beleid dat wordt gevoerd om de arbeidsmarktpositie van etnische minderheden te verbeteren. De Wet SAMEN verplicht werkgevers met een onderneming waarin tenminste 35 personen werkzaam zijn, tot het voeren van een afzonderlijke personeelsregistratie en het opstellen van een jaarverslag Wet SAMEN. Aan de hand van de personeelsregistratie kan worden vastgesteld in hoeverre in de onderneming sprake is van evenredige arbeidsparticipatie van etnische minderheden. Knelpunten in het personeelsbeleid kunnen zodoende worden herkend.

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

De Wet Sociale Werkvoorziening is bedoeld om mensen met een arbeidshandicap aan een passende en volwaardige baan te helpen. Dat kan zijn bij een sociale werkvoorziening (plaatsing) of een 'gewone' werkgever (werken op locatie, detachering of begeleid werken). Vóór 1 januari 2005 besliste de gemeenten wie in aanmerking kwam voor een WSW-baan. Sindsdien is dit een taak van CWI.

In 2007 komt het kabinet met een wetsvoorstel om de sociale werkvoorziening te moderniseren. De sociale werkvoorziening blijft meer dan voorheen voorbehouden aan mensen die op een beschermde werkplek dan wel werken onder begeleiding zijn aangewezen. Het streven is daarbij wel hen in een zo regulier mogelijke werkomgeving te plaatsen (werken op locatie, groeps- of individuele detachering of begeleid werken).

Wet Structuur Uitvoering Werk en Inkomen (Wet SUWI)

Op 1 januari 2002 is de Wet Structuur Uitvoering Werk en Inkomen in werking getreden. Organisaties waarmee veel mensen tot dan toe bekend waren, zoals de arbeidsbureaus, zijn verdwenen. De taken van de arbeidsbureaus zijn overgenomen door de Centra voor Werk en Inkomen (CWI). De CWI's hebben ook werk van gemeenten en uitvoeringsinstellingen overgenomen. En ten slotte: de uitvoeringsinstellingen, waarvan het Gak de bekendste was, zijn opgegaan in één organisatie: het UWV. Deze afkorting staat voor Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. Al deze veranderingen hebben als doel de wereld van de sociale zekerheid overzichtelijker, klantvriendelijker, effectiever en doelmatiger te maken.

Wet Verbetering Poortwachter (WVP)

Met de invoering van de Wet verbetering poortwachter (WVP) op 1 januari 2002 zijn rechten en plichten van werknemers en werkgevers rond ziekteverzuim aangescherpt. Het doel is dat werknemers zo snel mogelijk weer aan het werk gaan en daarmee arbeidsongeschiktheid wordt voorkomen. Werkgevers die onvoldoende doen om een zieke werknemer weer aan het werk te helpen, kunnen door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV) worden verplicht om het loon maximaal een jaar langer dan de wettelijke termijn van twee jaar door te betalen. Zieke werknemers die weigeren mee te werken om zo snel mogelijk weer aan de slag te gaan, kunnen worden geconfronteerd met stopzetting van de loondoorbetaling of, in het uiterste geval, met ontslag.

Wet Verlenging Loondoorbetalingsverplichting bij Ziekte (VLZ)

Werkgevers moeten per 1 januari 2004 zieke werknemers twee jaar 70 procent van het laatste loon doorbetalen in plaats van één jaar. De eventuele toegang tot de WAO/ WIA schuift daardoor één jaar op.

Wet Werk en Bijstand (WWB)

Op 1 januari 2004 is de Wet Werk en Bijstand (WWB) van kracht geworden. Gemeenten hebben daardoor meer vrijheid ten aanzien van maar ook de volledige financiële verantwoordelijkheid voor (de re-integratie van) bijstandsccliënten gekregen. Zij krijgen een vast budget om uitkeringen te betalen (bijstandsbudget) en een budget om mensen te begeleiden naar een baan (re-integratiebudget). Tekorten komen voor eigen rekening van de gemeenten. Overschotten op het bijstandsbudget mogen gemeenten houden. Daardoor hebben zij er financieel belang bij de instroom in de bijstand zo veel mogelijk te beperken, de uitstroom te bevorderen en fraude te bestrijden. Verder zijn de plichten voor bijstandsccliënten aangescherpt (onder meer op het punt van de arbeidsverplichtingen en werkaanvaarding). Met de inwerkingtreding van de WWB zijn de ABW, de WIW en het Besluit In- en Doorstroombanen komen te vervallen.

Wet Werk en Inkomen Kunstenaars (WWIK)

De Wet Werk en Inkomen kunstenaars lijkt in vele opzichten op de oude kunstenaarsregeling WIK (zie aldaar), maar gaat meer uit van de eigen verantwoordelijkheid van kunstenaars om zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien.

De belangrijkste verschillen op een rij:

- Meer nadruk op het actief verwerven van inkomen door het opbouwen van een renderende - al dan niet gemengde – beroepspraktijk
- Een progressieve inkomenseis: per 12 maanden uitkering moet de kunstenaar aan een hogere inkomenseis voldoen
- Jaarlijkse toetsing of de WWIK-ontvanger nog steeds als beroepsmatig kunstenaar kan worden aangemerkt
- De kunstenaar kan een beroep doen op scholing die is gericht op het vinden van betaald werk.

De WWIK is sinds 1 januari 2005 van kracht.

Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA)

Op 1 januari 2006 is - als opvolger van de WAO - de nieuwe Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA) in werking getreden. De WIA geldt voor werknemers die sinds 1 januari 2004 ziek zijn geworden (of in de toekomst worden). Zij komen na twee ziektejaren in aanmerking voor een uitkering. De beide ziektejaren betaalt de werkgever de zieke werknemer nog door. De WAO blijft bestaan voor diegenen die voor 1 januari 2006 arbeidsongeschikt zijn geworden.

In de WIA staat werk voorop. Door middel van financiële prikkels worden werkgevers en werknemers gestimuleerd er alles aan te doen om gedeeltelijk arbeidsgeschikten aan het werk te helpen of te houden. Tegelijkertijd is er inkomensbescherming voor mensen die echt niet meer aan de slag kunnen komen. Dit betekent een breuk met de voormalige arbeidsongeschiktheidswetgeving, waarin de nadruk vooral lag op inkomensondersteuning.

De WIA bestaat uit twee delen:

- Regeling inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten (IVA): Een werknemer krijgt een IVA-uitkering als hij volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is. Volledige en duurzame arbeidsongeschiktheid betekent dat de werknemer niet meer dan 20 procent van zijn laatstverdiende loon kan verdienen en ook niet meer beter kan worden (of de kans daarop heel klein is). De uitkering bedraagt 70 procent van het laatste loon.¹ De IVA wordt uitgevoerd door het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV).
- Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten (WGA): Werknemers die gedeeltelijk arbeidsgeschikt zijn, vallen onder de WGA. De regeling is gericht op werk: hoe meer de gedeeltelijk arbeidsgeschikte blijft werken, des te hoger zijn inkomen. Gedeeltelijk arbeidsgeschikten die meer dan 35 procent maar niet volledig arbeidsongeschikt zijn, krijgen recht op hulp bij het zoeken naar (aangepast) werk en op een loonaanvulling. Gedeeltelijk arbeidsgeschikten die minder dan 35 procent arbeidsongeschikt zijn, komen niet in aanmerking voor de WGA. Voor deze groep blijft de werkgever verantwoordelijk. De WGA wordt uitgevoerd door UWV en particuliere verzekeraars.

5.2 Links

Vrijwel alle organisaties/ instellingen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij landelijk, regionaal en/ of sectoraal arbeidsmarktbeleid zijn op het internet vertegenwoordigd. Op deze websites is naast inhoudelijke informatie veelal ook adresinformatie opgenomen (inclusief e-mailadressen). Hieronder wordt een overzicht gegeven van relevante internetlinks geordend naar de volgende thema's:

- Algemeen:
 - Overheid
 - Advies/-overlegorganen
 - Economie en arbeidsmarkt algemeen
 - Sociale zekerheid/ gesubsidieerde arbeid
 - Voortijdig schoolverlaten/ jeugdwerkloosheid
 - Leven lang leren
 - Ouderen en arbeid
 - Re-integratie
 - Kenniseconomie en arbeidsmarkt
 - Onderzoeks- en adviesbureaus op het gebied van arbeidsmarkt(beleid)
 - Statistische sites
 - Landelijke projectendatabanken.
- Holland Rijnland:
 - Overheid
 - Economie en arbeidsmarkt
 - Onderwijs.
- Regionale (onderwijs- en) arbeidsmarktplatforms.
- Sectoraal:
 - Branche- en beroepsorganisaties
 - Bedrijfs- en productschappen
 - O+o-/ o+a-fondsen
 - Kenniscentra beroepsonderwijs.

¹ De uitkering voor nieuwe volledig en duurzaam arbeidsongeschikten gaat in 2007 naar verwachting met terugwerkende kracht met vijf procentpunten omhoog tot 75 procent van het laatst verdiende loon. Deze opwaardering geldt voor arbeidsongeschikten die na 1 januari volledig en voorgoed zijn afgekeurd.

5.2.1 Algemene links

Overheid	
Algemene Rekenkamer	www.rekenkamer.nl
Centraal Bureau Statistiek (CBS)	www.cbs.nl
Centraal Planbureau (CPB)	www.cpb.nl
Grotestedenbeleid	www.grotestedenbeleid.nl
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	www.minbzk.nl
Ministerie van Economische Zaken	www.minez.nl
Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij	www.minlnv.nl
Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap	www.minocw.nl
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	www.minszw.nl
Ministerie van Verkeer en Waterstaat	www.minvenw.nl
Ministerie van VWS	www.minvws.nl
Officiële publicaties van de Rijksoverheid	www.overheid.nl/op
Overheid.nl	www.overheid.nl
Postbus 51 Informatieloket Rijksoverheid	www.postbus51.nl
Rijksvoorlichtingsdienst	www.regering.nl
Sociaal Cultureel Planbureau (SCP)	www.scp.nl
Staatscourant	www.sdu.nl/staatscourant
Wet- en regelgeving Rijksoverheid	http://wetten.overheid.nl/
Wetwegwijzer	www.wetwegwijzer.nl
GemNet – Informatieknoppunt Publieke Sector	www.gemnet.nl
Gemeenteloket (ministerie van SZW)	www.gemeenteloket.minszw.nl
Interprovinciaal Overleg	www.ipo.nl
Landelijke vereniging directeuren sociale diensten (Divosa)	www.divosa.nl
Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	www.vng.nl

Advies- / overlegorganen	
Raad voor Werk en Inkomen	www.rwi.nl
Sociaal-Economische Raad	www.ser.nl
Stichting van de Arbeid	www.stvda.nl
Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid	www.wrr.nl

Economie en Arbeidsmarkt Algemeen	
Flexmarkt	www.flexmarkt.nl
Kamer van Koophandel	www.kvk.nl
MKB-net	www.mkbnet.nl

Sociale Zekerheid/ Gesubsidieerde arbeid	
Benchmark voor Werk Inkomen en Zorg	www.gsdbenchmark.nl
Cedris (brancheorg soc. werkgel. en arbeidsintegratie)	www.cedris.nl
Centrum voor Werk en Inkomen	www.werk.nl (-> CWI en cijfers)
Inspectie voor Werk en Inkomen	www.iwiweb.nl
Kennisring Sociale Zekerheid (verzorgd door 2ZW)	www.socialezekerheid.nl
Kernkaart Werk en Bijstand	http://gemeenteloket.szw.nl/kernkaart/
Sociale Verzekeringsbank	www.svb.org
StimulanSZ	www.stimulansz.nl
Werk.nl (CWI)	www.werk.nl
WWB Uitvoering	www.wwbinvoering.nl

Voortijdig schoolverlaten/ Jeugdwerkloosheid	
Dossier Jeugwerkloosheid (ministerie van SZW)	http://home.szw.nl/navigatie/dossier/dsp_dossier.cfm?set_id=1101
Dossier Voortijdig Schoolverlaten (ministerie van OCW)	www.minocw.nl/vsv
Experiment Arbeidsmarktpaspoort	www.arbeidsmarktpaspoort.nl
Jongerenloket (ministerie van SZW)	http://jongerenloket.szw.nl/
Onderwijsachterstanden	www.onderwijsachterstanden.nl
Operatie JONG	www.operatiejong.nl
RMC Net	www.rmnet.nl
Taskforce Jeugdwerkloosheid	www.jeugdwerkloosheid.nl
Voortijdig Schoolverlaten	www.voortijdigschoolverlaten.nl

Leven lang leren	
Dossier Leven lang leren (ministerie van OCW)	www.minocw.nl/levenlangleren
Kenniscentrum EVC	www.kenniscentrumevc.nl
Tijdelijke projectdirectie Leren & Werken	www.leren-werken.nl

Ouderen en arbeid	
Age Platform Nederland	www.age-nederland.nl
Demotie Startpagina	http://demotie.pagina.nl
Dossier Langer aan het werk (ministerie van SZW)	http://home.szw.nl/navigatie/dossier/dsp_dossier.cfm?set_id=1035
Expertisecentrum Leeftijd	www.leeftijd.nl/index
Grijs Werkt/ Senior Power	www.senior-power.nl
Nederlands Platform Ouderen en Europa	www.npoe.nl
Werkwijzer Expertisecentrum voor 45-Plussers & Werk	www.wwijzer.nl

Re-integratie	
Aanbesteding re-integratietrajecten UWV	www.aanbestedingreintegratie.nl
Blik op Werk (overzicht re-integratiemarkt)	www.blikopwerk.nl
Brancheorganisatie Arbodiensten en Re-integratiebedrijven	www.boaborea.nl
Kroon op het Werk (gezondheidsmanagement)	www.kroonophetwerk.nl
Startpagina re-integratie	www.reintegratie.pagina.nl
Stichting Expertise Centrum Re-integratie (STECR)	www.stecr.nl

Kenniseconomie en arbeidsmarkt (landelijk)	
Da Vinci Instituut (v.h. Stichting WeTen)	www.davinci-instituut.nl
Innovatieplatform	www.innovatieplatform.nl
Stichting Innovatie Alliantie	www.innovatie-alliantie.nl
Stichting Nederland Kennisland	www.kennisland.nl
Stichting Nieuwe Bedrijvigheid	www.nieuwe-bedrijvigheid.nl
Syntens	www.syntens.nl
Techniekweb, het startpunt voor technisch Nederland	www.techniekweb.nl

Onderzoeks- en adviesbureaus op gebied van (onderwijs- en) arbeidsmarktbeleid	
Vereniging voor Beleidsonderzoek	www.beleidsonderzoek.nl
Startpagina beleidsonderzoek	http://beleidsonderzoek.pagina.nl
Astri	www.astri.nl
B&A Groep	www.bagroep.nl
CAB	www.cabgroningen.nl
Dijk 12	www.dijk12.nl
ECORYS	www.ecorys.nl
EIM	www.eim.nl
Ipsos Facto	www.ipsosfacto.nl
ITS	www.its.kun.nl
IVA	www.iva-tilburg.nl
Kenniscentrum BA	www.kenniscentrum-ba.nl
KPMG BEA	www.kpmg.nl
NYFER	www.nyfer.nl
O+S Amsterdam	www.os.amsterdam.nl
Oberon	www.oberon-o-a.nl
Orbis	www.orbis.nl
OSA	www.uvt.nl/osa
Panteia	www.panteia.nl
Regioplan	www.regioplan.nl
RISBO	www.risbo.nl
ROA	www.roa.unimaas.nl
Research voor Beleid	www.research.nl
SCO-Kohnstamm Instituut	www.sco-kohnstammstituut.uva.nl
SEO	www.seo.nl
SEOR	www.seor.nl
SGBO	www.sgbo.nl
TNO Arbeid	www.tno.nl (-> Markten -> Arbeid)
Verwey-Jonker Instituut	www.verwey-jonker.nl

Statistische sites	
CBS Statline	http://statline.cbs.nl
CWI Statistische Informatie	www.werk.nl (-> CWI en Cijfers -> Arbeidsmarkt)
DNB Statistics	www.statistics.dnb.nl
Eurostat (Europese statistieken)	www.europa.eu.int/comm/eurostat
WSW Statistiek	www.rvbh.nl/wsw

Landelijke projectendatabanken	
40+ Werk (leeftijdbewust personeelsbeleid)	www.40pluswerk.nl
Kenniscentrum Grote Steden (onderdeel van Nicis)	www.hetkenniscentrum.nl (-> Thema's en dossiers)
Projectendatabank Instituut GAK	www.instituutgak.nl/index_interface.html (-> Projecten)
Projectendatabank Start Foundation	www.startfoundation.nl/index2.php?pid=30

5.2.2 Links betreffende Holland Rijnland

Overheid	
Provincie Zuid-Holland	www.pzh.nl
Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland	www.hollandrijnland.net
Samenwerking Bollengemeenten	www.samenwerkingbollengemeenten.nl
Gemeente Alkemade	www.gemeentealkemade.nl
Gemeente Hillegom	www.hillegom.nl
Gemeente Katwijk	www.katwijk.nl
Gemeente Leiden	www.leiden.nl
Gemeente Leiderdorp	www.leiderdorp.nl
Gemeente Lisse	www.lisse.nl
Gemeente Noordwijk	www.noordwijk.nl
Gemeente Noordwijkerhout	www.noordwijkerhout.nl
Gemeente Oegstgeest	www.oegstgeest.nl
Gemeente Teylingen	www.teylingen.nl
Gemeente Voorschoten	www.voorschoten.nl
Gemeente Zoeterwoude	www.zoeterwoude.nl

Economie en arbeidsmarkt	
Kamer van Koophandel	www.leiden.kvk.nl
Vrijwilligerswerk Holland Rijnland	www.vrijwilligerswerkhollandrijnland.nl
Maregroep (re-integratie)	www.maregroep.nl

Voortijdig schoolverlaten/ Jeugdwerkloosheid	
Regionaal Bureau Leerplicht Zuid-Holland Noord	www.rbl-zhn.nl
De Witte Poort	www.dewitte-poort.nl

Onderwijs (mbo, hbo en wo)	
AOC Wellantcollege (Oegstgeest en Katwijk)	www.wellantcollege.nl
ROC ID College (Katwijk, Leiden en Lisse)	www.idcollege.nl
ROC Leiden (Leiden en Lisse)	www.rocleiden.nl
ROC Mondriaan Onderwijsgroep (Leiden)	www.mon3aan.nl
ROC Nova College (Katwijk en Lisse)	www.rocnovacollege.nl
Leidse Instrumentenmakersschool (Leiden)	www.lis-mbo.nl
Scheepvaart- en Transportcollege Zeevisvaart (Katwijk)	http://www.stc-r.nl/mbo/zeevisvaart/index.htm
Hogeschool Leiden	www.hsleiden.nl
Universiteit Leiden	www.leidenuniv.nl

5.2.3 Regionale (onderwijs- en) arbeidsmarktplatforms

Regionale (onderwijs- en) arbeidsmarktplatforms	
Landelijk Overleg RPA's (LORPA)	www.lorpa.nl
Regionaal Platform Marktplein Portal	www.regionaalplatform.nl (bevat links naar websites van RPA's)
POA Achterhoek	www.poa-achterhoek.nl
RPA Eemland	www.rpaemland.nl
PPA Flevoland	www.ppapflevoland.nl
RPA Fryslân	www.regionaalplatform.nl/fryslan/index2.html
RPA Gooi- en Vechtstreek	www.rpagooienvechtstreek.nl
RAP Groningen	www.rapgroningen.nl
RPA Haaglanden	www.rpa-haaglanden.nl
RPA IJssel en Vecht (opgeheven)	-
Vertrouwenspact Werkgelegenheid Limburg	www.vertrouwenspact.nl ; www.railsite.nl
RPA Midden Brabant	www.arbeidsmarktbrabant.nl
RPA Nijmegen e.o.	www.regionaalplatform.nl/nijmegen
RPA Noord-Holland Noord	www.rpa-nhn.nl
RPA Noord-Oost Brabant	www.arbeidsmarktbrabant.nl ; www.rpanoordoostbrabant.nl
RPA Noordwest Veluwe (opgeheven)	-
RPA De Vallei	geen website
RPA Rijn-Gouwe	www.rparg.nl
Platform Arbeidsmarktbeleid Rijnmond	www.platformarbeidsmarkt.nl
RPA Rivierenland	geen website
RPA Stedendriehoek	www.rpastedendriehoek.nl
RPA Twente	www.rpatwente.nl
RAP Utrecht Midden (opgeheven)	-
RPA Werk en Economie IJssel en Rijn (Arnhem)	www.rpa-arnhem.nl
RPA West Brabant	www.arbeidsmarktbrabant.nl ; www.rpawestbrabant.nl
RPA Zeeland	www.rpazeeland.nl
RPA ZM Drente	geen website
PAO A'dam (voorheen RPA Zuidelijk Noord-Holland)	http://www.dwi.amsterdam.nl/live/index.jsp?nav=349&loc=14576
RPA Zuid-Oost Brabant	www.arbeidsmarktbrabant.nl

5.2.4 Sectorale links

Branche- en beroepsorganisaties	
Branchewijzer Kamer van Koophandel	www.kvk.nl/sectie/sectie_brancheindex.asp
Overzicht beroepsorganisaties	www.vrijeberoepen.net
Overzicht brancheorganisaties	www.startendeondernemers.nl/ (-> Startersgids, trefwoord: Brancheorganisatie, vervolgens instanties kiezen)
Overzicht van bij VNO-NCW aangesloten brancheorganisaties:	http://www.vno-ncw.nl/web/show/id=127317

Bedrijfschappen/ productschappen	
Overzicht bedrijfschappen	www.kvk.nl/artikel/artikel.asp?artikelID=43748
Overzicht productschappen	www.kvk.nl/artikel/artikel.asp?artikelID=43727

Opleidings- en Ontwikkelingsfondsen/ Arbeidsmarkt- en opleidingsfondsen (O+O/ A+O Fondsen)	
Overzicht O+O/A+O fondsen	www.maxgoote.nl (-> Woordenboek -> Adresgegevens O&O fondsen)

Kenniscentra Beroepsonderwijs	
Max Goote Kenniscentrum BVE	www.maxgoote.nl
Vereniging Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven	www.colo.nl
Overzicht Kenniscentra Beroepsonderwijs Bedrijfsleven	http://www.colo.nl/?188

5.3 Subsidieregelingen

Op het internet is de nodige informatie aan te treffen over subsidieregelingen op het terrein van economie, arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Hieronder wordt een korte beschrijving gegeven van een aantal relevante sites.

Agentschap SenterNovem

SenterNovem is op 1 mei 2004 ontstaan uit de fusie tussen twee agentschappen van het ministerie van Economische Zaken. In opdracht van de overheid ondersteunt SenterNovem initiatieven die duurzaamheid stimuleren. SenterNovem slaat een brug tussen rijksoverheid en bedrijven. Het Agentschap werkt samen met vrijwel alle maatschappelijke sectoren: industrie, agrarische sector, dienstensector, detailhandel, maar ook bijvoorbeeld onderwijs en zorg. Ook kennisinstituten en lokale overheden kunnen bij SenterNovem terecht. Naast adviseren, netwerken en informeren bestaat de dienstverlening van SenterNovem ook uit subsidiëren. De website van SenterNovem voorziet in een 'digitale adviseur' met behulp waarvan op grootte, soort en sector van het bedrijf/ instelling en op onderwerp gericht kan worden gezocht naar subsidies.

Link: www.senternovem.nl/senternovem/da.asp

Het agentschap SenterNovem voert voor de projectdirectie Leren & Werken (een samenwerkingsverband van de ministeries van OCW en SZW) sinds december 2005 de 'Tijdelijke stimuleringsregeling leren en werken' uit. Deze regeling is gericht op het bevorderen van de mogelijkheden tot leren en werken voor zowel werkenden als werkzoekenden (vanaf 23 jaar). Daartoe moeten intentieverklaringen en plannen worden opgesteld en verwezenlijkt, die gericht zijn op het tot stand komen van:

- Nieuwe duale trajecten en het deelnemen daaraan
- Het inrichten van leerwerkloketten en het gebruiken daarvan
- Het ontwikkelen van nieuwe EVC-methodieken en het gebruiken daarvan.

Uiteindelijk beoogd resultaat is een blijvende infrastructuur, waarmee leren en werken voor iedereen toegankelijk en mogelijk wordt gemaakt.

De regeling richt zich op bedrijfsleven, opleidingsaanbieders, gemeenten, Centra voor Werk en Inkomen en 'leveranciers' van deelnemers aan duale trajecten.

Link: www.senternovem.nl/Leren_en_werken/index.asp

Agentschap SZW

Het Agentschap SZW voert subsidieregelingen uit op het gebied van sociaal-economisch beleid, in het bijzonder werk en inkomen. De regelingen zijn gericht op gemeenten, samenwerkingsverbanden tussen bedrijfssectoren, overheidsinstellingen en werkgevers. Het gaat onder meer om de volgende regelingen:

- **ESF-doelstelling 3:** Projecten die zich richten op de activering van werkzoekenden en arbeidsgehandicapten, inzetbaarheid van de beroepsbevolking en een 'leven lang leren' in het beroepsonderwijs komen in aanmerking voor subsidie van het Europees Sociaal Fonds (ESF) doelstelling 3. Deze regeling is opengesteld in juni 2001 en loopt tot en met eind 2007. Jaarlijks is zo'n 250 miljoen euro beschikbaar.
- **ESF 2007-2013**

De nieuwe ESF-subsidie zal vooral worden ingezet om mensen te helpen die lastig zelfstandig een baan kunnen vinden. Ook kunnen door de minister erkende O&O-fondsen voor bedrijven en instanties subsidie aanvragen om werknemers scholing te laten volgen waardoor ze zich gemakkelijker kunnen aanpassen aan de veranderingen op de arbeidsmarkt.

De subsidie valt onder de Subsidieregeling ESF 2007 - 2013. Deze regeling is opengesteld in januari 2007 en loopt tot en met eind 2013. Jaarlijks is zo'n 100 miljoen euro beschikbaar.
- **EQUAL:** EQUAL is een transnationaal programma van de Europese Unie dat is gericht op het creëren van gelijke kansen en het bestrijden van discriminatie op de arbeidsmarkt. EQUAL bestrijdt discriminatie op grond van bijvoorbeeld geslacht, ras, etnische afkomst, godsdienst, levensovertuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid. Ook is er aandacht voor de integratie van asielzoekers op de arbeidsmarkt. Om voor subsidie in aanmerking te komen, moeten projecten een innovatief karakter hebben en gericht zijn op het ontwikkelen van nieuwe methoden. De regeling EQUAL loopt van 2000 tot en met 2006 en is opgedeeld in twee tranches van drie jaar. De eerste tranche is gestart in 2000. 95 projecten ontvangen subsidie voor deze tranche. De tweede tranche EQUAL loopt van 2004 tot 2006. Voor deze periode is ongeveer 100 miljoen euro beschikbaar.

■ **Tijdelijke Nationale Subsidieregeling Europees Jaar van Gelijke Kansen**

De Europese Commissie heeft het jaar 2007 uitgeroepen tot "Europees Jaar van Gelijke Kansen voor iedereen!". Nederland vindt deelname aan het jaar van belang omdat het de mogelijkheid biedt om kennis en bewustwording rond het thema Gelijke Kansen te vergroten. Het vergroten van kennis en bewustwording is daarom een van de belangrijkste doelstellingen van het jaar. Het wordt vormgegeven door een scala aan activiteiten die op Europees en op lidstaat niveau zullen plaatsvinden. Voor Nederland is het Agentschap SZW uitgekozen als "Nationaal Uitvoeringsorgaan".

In het kader van dit Europese jaar is de Tijdelijke Nationale Subsidieregeling Europees Jaar van Gelijke Kansen opengesteld. Het doel van deze regeling is het subsidiëren van projecten die beogen de bewustwording en informatie over het thema "gelijke kansen voor iedereen" te bevorderen. Het aanvraagtijdvak van de Tijdelijke subsidieregeling Europees Jaar van Gelijke Kansen is op 31 januari 2007 gesloten. De subsidieregeling heeft ruim 100 aanvragen opgeleverd.

- **Tijdelijke Stimuleringsregeling Samenwerkingsverband ABW:** Deze stimuleringsregeling is bedoeld als tegemoetkoming in de kosten ten gevolge van het tot stand brengen van een samenwerkingsverband op het gebied van de uitvoering van de Abw (nu WWB) met één of meer andere gemeenten. Gemeenten kunnen een samenwerkingsverband aangaan met gemeenten die vallen binnen eenzelfde CWI-werkgebied. De betrokken gemeenten wijzen een rechtspersoon aan, die namens het samenwerkingsverband als aanvrager optreedt. Om in aanmerking te komen voor de regeling geldt een minimum van 100 Abw uitkeringen per samenwerkingsverband. De regeling is op 30 mei 2003 in werking getreden en loopt tot 1 juli 2007. De regeling bestaat uit twee fases: een verkenningsfase en een implementatiefase. Voor de regeling is een totaal bedrag uitgetrokken van 17 miljoen euro.

- **Tijdelijke Subsidieregeling Stimuleren Leeftijdsbewust Beleid:** Op basis van deze regeling kunnen bedrijven en branches subsidie aanvragen voor projecten die tot doel hebben om werknemers ook op oudere leeftijd in staat te stellen door te blijven werken. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan het verhogen van de arbeidsparticipatie en het voorkomen van uitval. Het streven is primair het bevorderen van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers (55-64 jaar). Daarnaast is er aandacht voor leeftijdsgroepen beneden 55 jaar om via preventief beleid voortijdige uitstroom te voorkomen. De subsidie bedraagt maximaal 40.000 euro per project.

Tot nu toe kende de regeling twee tranches: 2004-2005 en 2006. Voor de derde tranche (2007) is de regeling gewijzigd. De nadruk ligt nu op het verspreiden en verder bevorderen van leeftijdsbewust beleid bij bedrijven. Daarom is het aanvragerschap beperkt tot branche- en bedrijfstakorganisaties. Die kunnen door hun grote bereik een belangrijke rol spelen bij het uitdragen van leeftijdsbewust beleid. Individuele bedrijven kunnen dus niet meer aanvragen. Het eerste aanvraagtijdvak om projectvoorstellen in te dienen loopt van 1 maart tot en met 1 mei 2007. Voor het eerste aanvraagtijdvak van 1 maart tot en met 1 mei 2007 bedraagt het subsidieplafond 3,15 miljoen euro. Het tweede en tevens laatste aanvraagtijdvak volgt of in 2007 of in 2008 en wordt later in 2007 bekendgemaakt

- **Tijdelijke Stimuleringsregeling Leer-/werktrajecten:** Het ministerie van SZW stelt aan gemeenten tijdelijk een subsidie beschikbaar als bijdrage in de kosten van de begeleiding naar en de deelname aan een leer-/werktraject door ID- of WIW-werknemers en een premie voor het vervolgens verwezenlijken van uitstroom van deze werknemers naar regulier werk. In totaal kan voor ruim 3.600 leer-/werktrajecten gebruik worden gemaakt van deze stimuleringsregeling. Het subsidieplafond van de regeling bedraagt 33 miljoen euro. De regeling is per 1 januari 2006 in werking getreden. De uiterste termijn voor het indienen van subsidieaanvragen was 31 juli 2006. De regeling geldt met terugwerkende kracht voor leer-/werktrajecten die op of na 1 september 2005 gestart zijn.
- **Subsidieregeling Kinderopvang:** De subsidieregeling kinderopvang bestaat sinds 2005. Deze subsidieregeling heeft als doel projecten te subsidiëren die bijdragen aan toegankelijke en verantwoorde kinderopvang. Voor de tranche 2006 heeft het ministerie van SZW in 2006 in totaal 6 miljoen euro beschikbaar gesteld.

Link: www.agentschapswz.nl

Start Foundation

Sinds 1999 ondersteunt en stimuleert Stichting Start Foundation projecten gericht op mensen aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Het gaat hierbij onder meer om voortijdige schoolverlaters, gehandicapten, vluchtelingen, ex-gedetineerden en (ex-) psychiatrische patiënten. Start Foundation kent drie aparte regelingen om de positie van deze groepen op de arbeidsmarkt te verbeteren: experimentfinanciering (€ 15.000,- tot € 175.000,-; maximaal 3 jaar), waarderingsbijdrage voor bijzondere initiatieven (< € 15.000,-; maximaal 1 jaar) en kredietverlening (< € 500.000,-; variabele looptijd). Op jaarbasis wordt door Start Foundation ruim twee miljoen euro maatschappelijk geïnvesteerd.

Link: <http://www.startfoundation.nl/>

Stichting Instituut GAK

Stichting Instituut Gak initieert en ondersteunt vernieuwende projecten op het terrein van sociale zekerheid. De projecten moeten bij voorkeur betrekking hebben op die terreinen van sociale zekerheid en arbeidsmarktbeleid die een duidelijke relatie hebben met bevordering van de arbeidsparticipatie in Nederland. Het kan daarbij onder meer gaan om: 1) ontwikkeling en evaluatie van instrumenten en methodieken; 2) voorlichting en activering; 3) bijdragen aan het publieke debat over sociale zekerheid; 4) overige projecten. De stichting heeft in 2005 in totaal een bedrag van 15,4 miljoen euro verstrekt aan 55 projecten. In 2004 ging het nog maar om 4,4 miljoen aan 41 projecten.

Link: www.instituutgak.nl

Subsidieshop van het ministerie van EZ

De subsidieshop van het ministerie van EZ geeft een overzicht van subsidies die voor bedrijven of projecten relevant kunnen zijn. Op de site is informatie te vinden over ruim 300 speciaal op ondernemers gerichte subsidies (zowel van Europese, nationale als provinciale overheden). Met behulp van de 'Subsidiezoeker' kan gericht worden gezocht op sector, onderwerp en activiteit.

Link: www.subsidieshop.nl

j4bAdvisor

J4bAdvisor (voorheen www.subsidies.nl) is een online subsidiedatabase voor bedrijven, overheden, verenigingen en stichtingen met meer dan 1.300 regelingen op uiteenlopend terreinen. Gezocht kan onder meer worden op: locatie, sector, onderwerp, regeling en subsidieverstrekker. Om gebruik te kunnen maken van deze database dient men zich te abonneren.

Link: www.j4badvisor.nl

SubsidieTotaal

Een andere uitgebreide algemene Online subsidiedatabank is Elsevier SubsidieTotaal. Deze site bevat informatie over meer dan 2.000 subsidies en fondsen. Met de zogenaamde 'Subsidiescan' is onder meer te zoeken op: regeling, type aanvrager, doel project, regio, sector en subsidieverstrekker. Ook deze databank is niet kosteloos.

Link: www.subsidietotaal.nl

Research voor Beleid
Schipholweg 13-15
Postbus 985
2300 AZ Leiden
tel: 071 525 37 37
fax: 071 525 37 02
e-mail: info@research.nl
www.research.nl

